Thalassa

Alexandru Macedonski

Editura Bestseller

bestseller

Carte electronică publicată cu sprijinul Ministerului Afacerilor Externe – Departamentul Politici pentru Relația cu Românii de Pretutindeni.

MINISTERUL AFACERILOR EXTERNE
DEPARTAMENTUL POLITICI PENTRU RELAȚIA CU ROMÂNII DE PRETUTINDENI

Noaptea de argint

Fluture cu aripi albe, luntrea cu pânzele întinse aluneca între cerul albastru și culoarea adâncă a mării și se apropia de coastele stâncoase lustruite de talazuri. Insula, pisc de munte vărsat deasupra valurilor de iadul flăcărilor lăuntrice ale prefacerilor pământești, sângera sub izbucnirile solare ale apusului. Suprafața șeasă a ei, largă cât o bătătură de curte și înecată de ierburi uriașe printre care se târa o mulțime de șerpi de apă, se uita de sus – clipitoare de străluciri – peste nemărginirea pustie a valurilor.

Farul din mijloc, alb între clădiri mărunte, cazărmi de odinioară ale garnizoanei musulmane, răsfrângea în lumina ochiului său de ciclop discul de aur fulgerător ce se prăvălea în mare.

Dar luntrea dănțuitoare pe valuri scurte mergea când încoa, când încolo, făcea – după

cum zic marinarii – „volte în vânt". O dibace mânuire a pânzelor o repezi pe creștetul unui val și o alătură teafără de stâncă.

Nălucă se ivi atunci, de-a lungul potecei urcătoare, sprintenul băiețandru care sărise din luntre și bronzul unui păr creț, dar scurt, marmora penthelică a unui gât apolonian scăpărară în soare, răspândind împrejur un farmec levantin de senzualism tulburător, pe când marea urma să se macine între stâncile ascuțite.

Acest copilandru – slujbaș nou al Comisiunei europene pentru îngrijirea farului – ajuns în culmea insulei, se opri...

Era al lui Ostrovul-Șerpilor !

Și el își umflă plămânii cu aerul viu al mării, luă din ochi împrejurimea în stăpânire, jucă iarba sub picioare.

Dar miresmele leșinătoare ale ierbii strivite se ridicară și-l înfășurară cu blândețea dulceagă a cloroformului. O moliciune îl șovăia. Pământul se clătina sub picioarele lui ca sub ale unui om beat și, fără să vrea, așternu pe ierburile moi plasticitatea corpului său de spartan.

Dogoreala stâncei ce înmagazinase o parte a căldurei amiazului începu însă să-l apese cu o

abstragere de timp și loc. Cu câte cinci simțurile istovite, cugetările i se nimiceau, și el se cufundă în nespus de înalta mulțumire a neființei.

Cu toate aceste, undele de mișcări nevăzute ale florilor și ale plantelor ce întocmesc mirosul se amestecau cu ale izmei sălbatice – unde redătătoare de viață – iar animalul omenesc, a cărui funcțiune încetase o clipă, reluă conștiința eului.

Amurgul lărgea suflarea zării. Aprigă și sărată, ea îi umplea pieptul. Mișcări lenevoase îi încordau mușchii, ce, precumpănitori, i se redeșteptau înainte chiar ca omul sufletesc să fi reintrat în normele lui. Dar acest fenomen da naștere altuia, reînvia simțirea pipăitului, și pierderea cunoștinței în care el fusese azvârlit din pricina unei prea mari cheltuieli de fluid nervos se desființa. Pielea de pe brațele și gâtul lui tresărea sub răcoarea serei, porii i se broboneau, vocea mării îi reintra în auz.

Deschise ochii.

Cerul, stins de lumina zilei, plutea stelar în maiestatea nepriceputei lui vecinicii. Înnegurat, luciul apei se mișca săpat de valuri dese. Sufletul puternic al nopții le ridica răzvrătite.

Farul, scânteietor prin grija vechiului paznic, le trăsnea însă, cu razele lui, din înălțime. Și din două părți deodată, zona roșie a luminei sinistre le sângera.

Redat realității, tânărul sta înmărmurit în fața priveliștei. Simțirea solemnă a pustietății i se așeza în suflet.

Crescut în voia întâmplării, poezia asiatică a plinului Orient, în unele clipe, îl covârșea. Poet al timpilor dintâi, el – de copil – cântase soarele, luna și stelele. Mai târziu, când preotul cucernic – singurul chip ce fusese mai stăruitor în mintea lui din prăpastia trecutului, și ce se desprindea în trăsuri încă puternice de pe întunecoasa urzeală a copilăriei lui – când acest preot îl învăța scrierea și citirea, bucuria lui nu era în jocuri. Rătăcitor pe stradele Smirnei – oraș în care se deșteptase la viață – priveliștea ce-l ademenea era a valurilor.

Și acolo, în fața lor, cu pulpele și pieptul gol, se lungea pe nisipul cald. Camarazii lui de soartă, flori ca și dânsul răpite de vântul întâmplării din tulpini necunoscute, dacă voiau să-l afle, știau unde să alerge. Dar ei, mai des, se arătau zadarnic. Petrecerile nu-l târau în vârtejurile lor decât dacă obosea să deslușească,

în foi smulse ghearelor școlărești, trunchieri din Iliada, sau siracuziacele dragosti ale bacilor lui Teocrit. Uneori, ce-l fermeca erau istoricele povestiri. A lui Xenofon, mai cu seamă, cu strigătul ei de ,,Thalassa! Thalassa!" – strigăt ce izbucnise la vederea mării din cele zece mii de piepturi ale ilustrei rămășiți de oaste – cânta – în mintea copilă – ca o harpă. El se credea acolo printre acei vestiți luptători și, uitându-se la mare, ca și ei striga:

„Thalassa! Thalassa!"

Ochii i se muiau atunci de lacrămi și sub zdrențele pe care soarele i le sufla cu aur el simțea că-i crește o inimă antică. Un grai sfânt, al cărui rost nu-l pricepea, i se urca pe buze. Cu toate aceste, el nu izbutea să întrupeze, în cuprinsul lui, nepieritoarele flori ale meșteșugirei cuvântului.

Dintre ai săi, mai mulți, deteră peste el, pe țărmul de argint, cu brațul întins asupra albăstrimei înaltelor ape. Privirile lui, cu toate că nu-și pierdeau puterea, nu mai aveau decât vederi lăuntrice. Și pe când, aprinsă de soare, unda lenește i se prelingea pe eleganța sculpturală a gleznelor, mișcări tainice îi furau sufletul, învârtejindu-i-l într-o zare plină cu

clipirile unei lumi nehotărâte.

Trăia extazuri înalte într-o adâncime fără fund de vieți mai trăite. De cum însă cerca să limpezească amețitorul amestec, valuri de întuneric îi înăbușeau mintea, și dintr-o dată – fără ca cel puțin să știe cum s-a înapoiat de pe ceea lume – se pomenea pe țărm, cu soarele în el și deasupra lui.

Iar vorbele ce-i pâlpâiau pe buze, de câte ori se dezrobea de acele ciudate stări sufletești, cuvintele ce-i veneau în minte erau tot cele silabisite în vechiul povestitor, și pe care, ca fiind prin înțelesul lor ale mării, copilul i le retrimetea ei.

Auzit de prea multe ori, acest strigăt – cel de „Thalassa" – ajunse, în scurt timp, o copilărească glumă pentru tovarășii lui de alergături și de jocuri. Cu încetul chiar nici nu i se mai zise altfel, și când marea îl luă țărmilor orașului său de naștere, porecla ce i se detese stărui, pe corabia pe care se urcase spre a se duce după norocul lui, și, tot legănându-se cu el împreună între Asia și Europa, ea se făcu, într-o zi, un nume ce se desfășură maiestos ca valul, și ce fu al său.

Faptul că sânul nestatornic îi legănă trecerea

de la copilărie către tinerețe fu pentru Thalassa o împrejurare norocoasă. Tot ce fusese costeliv în el, sub biciuirea vânturilor, a urcărilor în vârful catargelor și a oboselilor felurite, fu înlăturat. Nervii își astâmpărară zvârcolirile. Pe străvezimea pielei se revărsară răsfrângeri de lumini călduroase, cum sunt ale bronzului; mușchii i se împietriră ca ai discobolului. Când, la șaptesprezece ani, corabia pe care servea îl depuse la gurile Dunării pentru o greșeală disciplinară, farmecul pe care întreaga lui ființă îl împrăștia îl strecură, mulțumită simpatiei unei doamne cu trecere – între slujbașii mai neînsemnați ai Comisiunei.

Și un an deplin, ochii lui tulburători, peste care clipeau umbrele mișcătoare ale genelor; pieptul lui larg; brâul înalt cu care își încingea mijlocul și ce se urca până la jumătatea coastelor; tot ce era aţâţător în organismul lui cutremurat de o viață puternică; fruntea lui arsă de flacăra părului; tot ce este frumusețe și putere, fără a se putea amănunți anume ce, se uni să fie arzătoare și nedomolită ispită pentru simțirile femeiești ale orașului și să siluiască, noaptea, până și feciorelnicele visuri ale fiicelor de oameni avuți.

Cu toate aceste, în Sulina ca și în Constantinopol, ca și oriunde aiurea, el rămânea același frumos neștiutor de femei. Sfieli pe care nimeni nu le bănuia îl despărțeau de plăcerile vârstei, îi puneau pe inimă o gheață. Căuta, cu tâmplele zvâcnitoare, să-și asemuiască firea cu a celor de potriva lui. Îndrăznea, uneori, pentru a se amăgi singur, să se ia la întrecere cu dânșii în vorbe grosolane, iar când aceștia se rătăceau prin templuri ciudate, nu se da înapoi să-i urmeze. Dar pe loc ce se afla în mijlocul recilor nerușinări trupești, firea lui îl apăra de ticăloșia căderii și ieșea de acolo tot cum intrase.

Necunoașterea lui de femeie îl întorcea însă către mulțumirile citirii. Și, în orele de răgaz pe care i le da slujba, clasicii, vechii lui prieteni pe care acum îi deslușea cu înlesnire, îl înconjurau tihniți și zâmbitori.

Noaptea, sunetele unui grai, venit ca din fundul cerurilor, îi cânta în suflet. Învălmășite la început și nespunându-i nimic, ele se prindeau la urmă în cuvinte cu înțelesuri șovăitoare, și copilul și le spunea sieși, întovărășindu-le cu gesturi mari. Armonizări de rime, ritmuri legănătoare sau vijelioase – uneori împăciuitoare și alteori flacără – se încrucișau

între pereții odăii.

Fiori îi zguduiau inima. Ochii lui scânteiau, fruntea îi râura de lumină, și aripi, aripi nevăzute dar largi, îi creșteau la umeri, la brațe, la picioare... – Poet, era poet...

Împrejurarea că izbuti să fie numit paznic al farului fu pentru el o nespusă bucurie. Dar nerăbdarea de a se vedea în insulă nu-i îngădui să aștepte vaporul Comisiunei poruncit să libere farul de vechiul paznic și să ducă celui nou îndestularea pe alte trei luni, ci îl îndemna să încredințeze unei luntri de împrumut dorința ce-l împingea să ajungă cât mai iute în odihnitoarea pace a singurătății.

Luna, ce izbucnea, în vremea aceasta, deasupra orizontului, roșie și monstruoasă ca o rânjitoare figură de aramă, hotărî pe Thalassa să se apropie de clădirile farului.

O îngăimeală de lumină, trădată de geamurile unei ferestre, îl călăuzi către locașul paznicului.

Bătrânul mahomedan își pregătea dinaintea vetrei cina: septuagenarul, cu barbă de argint îmblondită, se apleca deasupra unui ceaun bătut de flăcări repezi, din care bușteau aburii gustoși ai mămăligei. Dintr-o tingire ce fierbea alături

se răspândea mirosul de raci al pagurilor, încărcând aerul cu săruri înțepătoare. La strecurarea lui Thalassa înăuntru, liniștea sfâșiată de scârțâirea ușei răsună în auzul bătrânului cu vocea tumultuoasă a unui eveniment.

Se știa, și fusese singurul locuitor al insulei, din ziua în care brutalitatea tâmpită a tunurilor hotărâse în câmpiile balcanice soarta împărăteștii bătrâneți a strălucitoarei de odinioară Turcii.

Cu toate aceste, capul și-l întoarse fără grabă. De cum însă noul-sosit își lămuri venirea, bucuria se revărsă ca un val de soare peste întunerecul stinșilor ochi ai bătrânului. Căci ce vedea și auzea nu erau amăgiri, ci însuși adevărul. Și tânărul, frumos ca un voievod al cerurilor, îi aducea, fără doar și poate, libertatea pe care o ceruse și așteptase atât.

Brațele lui de patriarh se ridicară larg deschise și, într-un moment, în mica odaie nu mai fu mahomedan, nu mai fu creștin, nu se mai aflară nici chiar doi care se vedeau pentru întâia dată...

Erau aproape un tată și un fiu, suflete care, regăsindu-se pe neașteptate, îneacă, într-un

belșug vesel de vorbe, anii pătimiți, durerile trăite.

Dar masa, între paturile așternute cu rogojini, gemea de bucate. Bătrînul punea pe rând toată avuția rămășiței sale de merinde sub lumina blajină a lampei.

Ventuzele ce înfloreau o parte de caracatiță fiartă în vin și zăcută în untdelemn aprinseră pofta. Groaznicul Octopus, cu carne îngrășată de sânge zvâcnitor, pieri într-o clipă, lăsând în urmă-i farfuria netedă și o mulțumire onctuoasă de foame potolită.

Mămăliga și pagurii – acești mici raci ce sunt atât de prețuiți în Occident – împreună cu bucăți de nisetru argintiu marinate sub frunze de dafin și boabe de piper, năpustiră curgerea soarelui lichid întemnițat în damigeana împăienjenită pe care bunul paznic o destăinuise încă de la începutul cinei.

Și când nu mai fu nici de băut nici de mâncat, când limbile nu mai legară decât sunete încurcate, lampa, suflată, rostogoli odaia într-un întunerec scânteietor.

Somnul însă nu pecetluia cu odihnă pleoapele ; scândurile paturilor trosneau și se văietau în mijlocul neastâmpărului de mișcări. Bătrânul o

lua înaintea vremei. Un vis de diamant se cobora peste el; își revedea orașul de naștere, așa cum îl lăsase. Cerul lui de un albastru puternic, prin care ar fi fost cernit praf de aur și spărturi de rubine înflăcărate, i se reîntregea în minte găurit de minarete albe și răzbătut de frunzișul aproape negru al chiparoșilor. Marea de peruzea a țărmilor, dealurile din fund, patimele ce-l frământaseră în vârsta tânără, bucuriile ce-i însoriseră sufletul recâștigau grai. În lung și în larg, el se plimba din nou prin acest oraș, din ale cărui uliți nici una nu-i era străină și unde chipurile ce întâlnea îi erau aproape toate cunoscute.

Copilăria lui, casa părintească, prietenii ce avusese, sora lui – frumoasa Fatma – se ridicau de toate părțile, îi tulburau simțirea și mintea.

Pe această Fatma, mai cu seamă, o revedea tot cum o lăsase, în vechiul pridvor de scânduri al caselor și parcă auzea vorbele pe care i le spusese când își luase rămas bun de la ea. Dar iată că, acum, valul vieții l-a adus înapoi și iată că ea i se aruncă de gât și că nici el, nici ea n-au îmbătrânit.

Înconjurată de copii, dânsa, de cu zorile, l-a așteptat în poarta casei, stând pe o laviță de

lemn; și când, în sfârșit, l-a văzut că sosește și când au dat cu ochii de el nepoții lui care – drăgălașii! – l-au recunoscut de asemeni, dânșii, care mai de care, i s-au agățat de antereu, i s-au urcat în brațe, în cârcă, l-au apucat de gât... Și, ,,Ce ne aduci, unchiule, ce ?" au fost întâiele lor vorbe. Cât despre el, care firește că le aducea la toți câte ceva, el și-a deschis chimirul și a scos mai întâi – dintre cele două sute de lire, aur agonisit cu munca unei vieți – înstelații cercei și peruzelatele ace de cap pe care le-a cumpărat pentru Fatma, tocmai din Stambul. A dat apoi fiecărui câte cinci rubinele, iar micului Mehmet i-a dat, pe deasupra, și zece nasturi de mărgean roșu ca sângele pe care Fatma va trebui să-i coase pe cepchienul lui de catifea havaie, în ciuda vecinătății pizmătărețe.

Și, învârtindu-se pe pat, bătrânul își pipăia mijlocul, încerca cu amândouă mâinile trăinicia curelei, jura să îndeplinească cele visate.

Dar anii trecuți – patruzeci la număr – îl deșteptau asupra adevărului... Fatma, vai ! dacă mai trăia, trebuia să fie acum o biată bătrână ce abia se târa, rezemată pe un toiag, între scară și poartă, iar copiii, ce puteau să fie și ei decât niște goșgogea bărboși, la rândul lor cu copii ?

Neastâmpărul lui făcea atunci să geamă scândurile și să-l apuce nespusul dor al încetatei tinereți.

Thalassa, – care de asemeni nu dormea – era cu totul furat de neliniște. Cu auzul zbuciumat de urletul mării, cu simțurile răzvrătite de oboseală, în sânge cu vijelia de flăcări a vinului băut, el nici nu căuta să doarmă.

Câteodată, din încordarea nervoasă, scăpărau ca niște fulgere de lumină ciudată ce șerpuiau întunerecul. Dar reacțiunea ce se ivea nu întârzia să reazvârle totul în întunerec. Unul după altul, groase straturi de neguri i se grămădeau în ochi, îl apăsau – valuri înăbușitoare. Plămânii nu i se mișcau decât cu greutate. Aerul, nemaifiind dilatat de lumina soarelui, se strângea, era plumb, iar din întunerecul ce stăpânea odaia nu se mai desprindea decât o desăvârșită tăcere de idei: cea care era și în Thalassa. Căci singură lumina este în adevăr graiul viu cu al cărui ajutor Dumnezeu vorbește oamenilor, făcându-i, la rândul lor, să-și vorbească între dânșii. Dar negura nu stăruia prea mult.

Întunerecul nu se clintea, însă ochii tânărului păreau că-l zdruncină și, punându-l în mișcare,

îl asemănau prin aceasta cu o apă ce se dezgheață și dă drumul unei înghesuite curgeri de sloi. De fapt, așa i se și duceau pe sub ochi nemeții cei negri, nemeți ce, până atunci, nu se urniseră din loc, iar mișcarea lor se întovărășea cu un fel de fluidizare ce nu era încă lumină, dar ce nu mai era întunerec.

Odată cu încordarea ochilor, se hotărau însăși niște văpăi verzui și roșii ce se trăgănau dintr-o parte a odăii în alta. Pete viorii și galbene se strecurau printre ele, și s-ar fi crezut că, pe întregul fund al întunerecului, se plimbă o nevăzută pensulă de meșter care s-ar îndeletnici să scoată din adâncurile nimicului lumea pe care o poartă în suflet...

Cu totul în apropiere de el, alți ochi, dar și aceștia tot ai lui poate, zăceau înmormântați sub beznă, și, uitându-se la el, îl înălțau mai presus de lipsa lui de carte și-l duceau în împărăția Prea-Tăriei, unde fiece stea este un ochi al lui Dumnezeu, și unde Dumnezeu își cucerește neîncetat nemărginirea, ca și cum El s-ar zămisli pe el în vecii vecilor și de la o clipă la alta.

Bătrânul, ale cărui simțuri erau mai tocite de vârstă, se liniștise. El dormea. Înainte de a se

preda somnului, un gând de neîncredere îi încleștase însă mâna pe chimir. Dar somnul, urmându-i-se liniștit, răsuflarea i se îndeplinea întovărășită de ritmul răsunător al unei odihne fericite.

Împrejurul insulei, marea spărgea văzduhul cu răcnete. Pe hăulirile valurilor, vântul își altoia orchestrările de șuierări și de vaiete. S-ar fi crezut că ce s-aude sunt strigătele și țipetele tuturor vocilor omenești ale căror izbucniri plâng cu deznădejdile lumești de pe urmă pe soarta planetei nimicite.

Nemaiputând să-și stăpânească neastâmpărul, Thalassa se sculă și dete de perete obloanele.

Luna, ce împărățea în culmea cerului, curse deodată în odaie o sleială de argint. Schimbarea priveliștei fu de necrezut; poleită de seninătatea spectrală, albeața pereților se însufleți. Spaimele întunerecului se năpustiră către colțuri, pitindu-se pe sub paturi cu o învălmășeală de oaste în dezastrul înfrângerii. Scândurile, masa, rogojinele apărură ninse. Umbrele înaltelor ierburi, pe care vântul le culca și le ridica, strecurară înăuntru mișcarea lor, ce alerga pe pereți ușoară și grațioasă.

Thalassa, la fereastră, își lipea fruntea de

geamurile reci. Privirile lui, cucerite de vraja nopții, rătăceau peste insulă. Iarba, sfârcuită de zăpadă selenară, se ducea până în marginele stâncii ca o largă revărsare de apă.

Vegetațiunile mai puternice, așternându-se galopului șuierător al vântului, scoteau adevărate strigăte.

Și peste toată acea întindere mișcătoare, risipirea dintr-un cer înalt și clar a unei străluciri metalice ca de aluminiu răzlețea o feerie albă cu răsfrângeri de un albastru vag.

Dincolo de insulă, marea își încăiera valurile de argint.

Câteva, ce ajungeau în poalele stâncilor, se prăfuiau, ca o zăpadă viscolită, sfărmându-se pe dinții de argint ce înconjurau fermecatul pisc al străvechei Lewki.

Cele mai depărtate se goneau unele pe altele, fugeau și se soseau, herghelii de cai albi, cu coamele în vânt. Altele, cele care începeau de-a dreptul în bătaia lunii, se albăstreau pe locuri și îngălbeneau pe altele adâncindu-se ca niște vâlcele pe care ar fi crescut toate florile câmpului. Erau și valuri ce se mișcau sub jocuri de scânteieri sticloase, giuvaiere lăcrămate de lună pe suprafața apelor. Spre depărtări, altele,

străvăzătoare ca cerul, fugeau cu creștetul înflorit de ghiocei.

Mărgăritare și topaze, safire și smaralde se deșirau de pe toate, iar mari crini albi înfloreau și pe o coastă a lor, și pe cealaltă.

O adiere dulce de primăvară tânără domnea peste tot. O fericire patriarhală, venită cu suflarea largului, se cobora peste insulă, cerul își împrumuta dulceața albăstrimei florilor de viorele și de liliac. Prăpastia verzuie, în care Neptun și Amfitrita și-au clădit palatele de smarald, împingea deasupra valurilor o ușoară văpaie roșie. Vântul, trecând printre stânci, le smulgea sunete ca de fluiere ciobănești, ce-și prelungeau sub noapte duioșiile. Dar suflarea mării se asprea... Ea azvârlea val peste val și zguduia ostrovul din temelii.

Cântecele ce până atunci fuseseră mângăioase, se schimbau în țipete deznădăjduite. Voci adânci de bas urcau tunătoare. Violoncele, cu puternice întovărășiri de orgă, sfâșiau și înfiorau aerul.

Namile de talazuri izbeau stânca și bubuirile pe care le scoteau dintr-însa păreau ca o uriașă bombardare de cetate.

Întipărirea argintie a nopții se păstra însă

neatinsă. Numai valurile cavalcadau sălbatice către scopul lor necunoscut.

Desprins de fereastră, Thalassa se redete patului. Lumina lunii făcuse în el liniștea unui amurg de aprilie.

Pentru întâia oară, poate, simțirea de a se ști orfan destindea asupră-i aripele unei mâhniri tihnite. Chipul blajin al unei mame nu-i luminase niciodată viața. Grija drăgăstoasă, cântecele de leagăn, dojenele blânde nu-i fuseseră cunoscute. În zadar își îndrepta, în această privință, cugetările, către trecut. În zilele moarte el nu afla decât întunerec fără grai și, afară de mângâierea soarelui, altă bunătate duioasă nu întâlnise.

Soarele, el singur, fusese cel care-l crescuse și iubise, care îi fusese sănătatea și viața. Iar fiindcă nu putea să închidă ochii, sufletul, pe care înălțimea tuturor cerurilor îl întemnițase într-însul, își izbea închisoarea cu aripi puternice.

Nălucite de albeața lunii, privirile i se rătăceau după umbrele înaltelor ierburi ce se mișcau pe candoarea de var a pereților. În lumina ce troienea geamurile ghicea că o muză nevăzută răsfoiește în odaie flori de lalele, de

crini și de trandafiri, și că făptura lui însuși se schimbase într-o mare și învoaltă floare de lumină albă.

Îmbinările și potrivirile sunetelor ce sunt numite de cărturari „rime" i se împerecheau în minte ca niște fluturi de argint pe ale căror aripi ar schinteia toată prisma curcubeului și, întrupându-se în cuvânt al lui Dumnezeu, îl făceau unul din aleșii lui.

Grai desprins fără vreo anumită rânduială, cântecul ce-i izvora din suflet îl ducea aci în largul nemărginirei, și aci, printre vijelioasele turburări ale patimelor omenești. Urca, printre stele, dincolo de toate văzduhurile, și trecând prăpăstii de întunerec, după prăpăstii de întunerec, da de lumile neînchipuite și ori încotro își repezea zborul nu întâlnea decât tot pe Dumnezeu și tot lumină și viață, iar moarte nicăieri...

Dar oricât de mult l-ar fi adâncit în ele strălucitele înălțimi, corpul îl reînapoia firei omenești, tulburărilor nervilor, și cântecul i se recobora pe pământ și se încolăcea împrejurul mijlocului unei închipuite zâne ai cărei sâni făcuți din albe flori de piersici erau mușcați și supți de dactilele zdruncinatului verb...

Dar tocmai în clipa când poema îi lua văzul și răsuflarea, ascuțitele junghiuri ale zadarnicelor lui silinți să treacă dincolo de pragul copilăriei îi descordau mușchii, îl redau lumei spectrale și reci, și marea ce i se întorcea în auz cu răsunetul ei de uriașă și neodihnită orgă, îl preda încet somnului, împăiejena împrejuru-i lucrurile și desființa cerurile și valurile.

Iar noaptea de argint își urma cursul peste tulburarea apei...

Zile de aur

Sihăstria insulei, stăpânitoare de la plecarea bătrânului, monotoniza orele. De cum însera, farul își deschidea punctual ochiul peste mare. Dar zorile scurtau noaptea. La trei era aproape ziuă.

Iar odată cu mijlocul lui iulie soarele își împrăștia mitralia peste stâncă. Văzută de pe nave, ea părea un stei de topaz încoronat cu o orbitoare grămădire de castel prismatic, pe care râurau lumini și colori. Scăldat de ele, feldspatul descojit pâlpâia ca diamantul. Ici-colo fluturau scânteieri de chrisocal. Abia jos de tot, alcătuirea geologică a stâncii lărgea peste un petec de mare o ușoară penumbră blondă. În acel loc, azurul apei era împestrițat de fundul de nisip roșcat și auriu din care scăpărau licăriri ca ale aventurinei. Suprafața ei, adesea mișcătoare – cristal în care s-ar fi turnat bronz topit – înfățișa, în acele momente ale

anotimpului, luciul neted al oglindei. La adăpostul unui semicerc granitic, vântul n-o bătea în adevăr decât în anumite epoci.

Încă din întâiele zile de locuire a lui în insulă, Thalassa se simțise robit de acea parte de țărm. Fiu al soarelui, el se afla, în aurul fluidic al verii tropicale, în propriul său element. La namiazi, ierburile și stânca vâlvorau, iar jarul, ce ruginea zilnic ierburile, îl copleșea.

Și în adevăr, bolta cerului înecată de aur era străvezie ca pereții unei răsturnate cupe de zircon galben. Umbră, împrejurul farului și până sub stânci, nu mai era.

Plămânii răsuflau foc.

Câteodată, sub aurul zilei el însuși aur, cerea mării să-l învioreze. Pe pieptul dezgolit – de o parte și de alta a sternului – pe umerii puternic claviculați, pe curbele elegante ale conturelor, pe întregul corp de zeu, curgea toată lumina zilei. Flăcări de crom portocaliu, vioiciuni de galben indian se aprindeau – după cum se mișca – și se jucau pe mușchii amintitori ai unei lumi ce nu mai este, alunecau pe rotunjimea pântecului, sărutau bărbăția îndoielnică a șoldurilor. Mișcările lui, înfășurate de frumusețe și lumină, păreau că stropesc țărmul și marea cu

soare.

Și când atingea unda cu vârful picioarelor, ea tresărea sub răscoala mângâierii, se însufleța toată; făcea degete cu care să-i catifeleze pielea; întindea brațele cu care să-i cuprindă gleznele, să urce până la pulpe, până la coapse, să-i înconjoare mijlocul, să și-l aștearnă pe sân, și apoi să-l legene, și apoi să-l sărute, și iar să-l sărute, și iar să-l mai legene și să-l mai sărute iar. Marea se întovărășea cu soarele pentru a-i sufla în simțuri o flacără de aur.

Și de câte ori apa venea în atingere cu el, șiretenia ei femeiască se prelingea de-a lungul corpului până-l făcea să i se predea. Gâdelări meșteșugite – ale plantelor sau ale valurilor – îi știrbeau nevinovăția prin încordările la care dau naștere.

Nebun, el se smulgea ispitelor. Dar pe nisipul țărmului se cerneau de sus, ca o pulbere nevăzută, înțepări corpusculare desprinse din viata nemărginirei, și ce, prin porii deschiși spre întâmpinarea întrupărilor, străbăteau, aţâţătoare, în sufletul și în corpul lui, culcându-l, gol, în umbra crisolie stâncilor. La urmă, când ochii i se închideau pe jumătate, cea mai mică mișcare a lui, sau numai șovăirea unui fir de

iarbă ce-i străbătea între cămașă și sân, reaprindeau vijelia din mijlocul căreia senzualitatea i se asmuțea dârjă.

Însă felul întocmirei lui trupești nu îngăduia izbânda. După Alexandru cel Mare, Eros singur a rămas, în coprinsul timpilor ce au curs, chirurgul aprig al surprinzătoarelor tăieri de noduri gordiane. Copila cu ochii de safir a viselor lui, chiar ea – întrupată ca prin minune – i se afla zadarnic sub buze. Arsura unei dureri, ca cea care i-ar fi fost pricinuită de un fier roșu, nimicea în Thalassa fiorul plăcerii și Priap, cu toate silințele ce-și da să rupă gura sacului în care firea îi închisese unealta, nu izbutea decât să învinețească de mânie și să iasă rănit din luptă.

Căldura din el creștea împreună cu cea de afară, și amândouă îl mistuiau de viu. De altă parte, lumile de miresme din ierburi trâmbițau fără voce pentru auz apropierea izbânzii. Odihnă, Thalassa, nu mai găsea, în afară de cea pe care o trăgea din oboseală. El da ocol insulei și urca și cobora stâncile, de dimineață până seara. Pentru a-și slei puterea, zdruncina din temelii lespezi de piatră ce amenințau să se prăbușească în mare.

Ducând un așa fel de viață, el ajunse firește să cunoască în scurtă vreme toate tainele acestui mărgăritar fără pereche pe care marea fusese silită să-l nască din sânul ei, spre satisfacerea unei pofte geologice, dar pe care, mânioasă, îl afundase în urmă de trei sferturi la câteva mile de gurile Dunărei.

Mirarea lui și totdeodată bucuria îi fură mari în ziua în care zări în pântecele unei stânci, ce-i fusese până atunci necunoscută, un fel de scobitură ce se asemăna cu gura unei peșteri.

Apropiindu-se de dânsa, înțelese că un stei pe care îl știa acolo șovăise în noaptea trecută și că, surpându-se, scosese la lumină acea deschizătură pe care o ținuse ascunsă de veacuri.

Această deschizătură era înaltă și largă și marginile îi erau încadrate cu pervazuri durate din marmoră albă cu meșteșug lucrate de mână de om. Năvala anilor trecuse peste ele lăsându-le netede și lucioase ca în ziua în care dalta încetare să le înflorească. Singură albeața lor era cam veștedă.

Intrarea nu ducea deci într-o peșteră, și Thalassa pătrunse năuntru fără greutate. Cameră de templu subteran, sau subsol al unui

altar dispărut ale cărui maiestoase propilee vor fi stârnit cândva aceeași admirațiune ca Parthenonul, locașul în care Thalassa se află era nalt și pătrat. Pereții lui, neîncărcați de podoabe, erau, ca și pardoseala, din marmoră gălbuie. Lumina zilei curgea domoală înăuntru și, răsfrângându-se pe poleiul pereților, îi aurea blajin. O pace răcoroasă coprindea pe tânăr. Și când ochii i se deprinseră cu jumătatea de întunerec, tihna locului, simplitatea lui gravă îl răpiră zbuciumării trupești – timpului – lui însuși. Privirile pe care și le plimba ocolitoare i se desfătau aici de-a lungul ciubucului ce despărțea pereții de tavan, aci pe gheața bălaie a lespezilor, ce-i răsfrângea umbra ca o apă liniștită.

Dar în fund, un stei de onix de coloarea lunii, uriaș, dintr-o singură bucată, îi umplu vederea cu lumina lui moale. Înalt de o jumătate de metru pe o lungime de doi și având o suprafață orizontală asemănată, acea minune a timpilor străvechi putuse să fie deopotrivă pecetia pusă pe vreun mormânt sacru, sau masa-jertfelnic a unor credinți ce s-au stins.

Cu mintea învârtejită în abisurile trecutului, Thalassa stătu mult pironit locului. Dar, pe

nesimțite, oboseala îl plecă peste regalitatea rece a onixului, îl culcă pe jumătate pe ea și, fără să-și prindă de veste, din adâncimea de apă a pereților, din gheața pardoselei, din străvezimea tavanului, din atmosferă chiar, o viață alta decât cea de astăzi îl lua în undele ei. Era purtat spre alte locuri și spre alt timp, dar – lucru ciudat – în lumea în care încăpea nu se simțea străin. Se afla între palate de granit, de marmoră, de porfir, între peristiluri pe coloane mărețe, dinaintea unor porți de bronz și unor tende de purpură. Pe pieți și pe strade curgea un amestec de mulțimi în tunici viu colorate, în paliume albe și roșii. Sclave cu viorele în ochi, cu flori de maci pe buze, îi dau colinde, se țineau de el printre veseliile de soare și duioșiile de cântece toarse de voci de argint – printre exaltările de imnuri ce răsuflau afară din temple și printre norii parfumelor arzând și fumegând pe tripede. Iar deasupra și împrejurul lui, un alt cântec: cel al primăverii și al veseliei soarelui, în depărtări cu neîntrecutele priveliști ale jocurilor olimpice, cu cai culcați la pământ de goana fugii și târând, prin praful scânteietor al stadiului, caruri ce uruiau pe roți de aramă.

În zilele următoare, simțurile tânărului, ceva

mai împăciuite, îngăduiră minții plămădiri mai tihnite și mai senine.

Orele de soare el și le petrecea în azilul de marmoră din stâncă, unde, pe onixul tainic așternut de el cu o pâslă ruginie, o vedenie, dar care de astă dată era o muză, maiestoasă și blândă – pe rând Polymnie și Melpomenă – își trecea degetele ritmice pe coardele din sufletul lui. Și, ca în mitologie, epoca unui pământ- rai, cu copaci ce urcau până la nori – coloane ce păreau înadins ridicate spre a sprijini cerul – cu râuri ce rostogoleau aur, cu oameni-Apolloni care trăiau eternități, i se destăinuia ca un fund de prăpastie peste care o rază de soare ce se ivește fără veste pune viața unei clipe fermecate...

Anotimpii acelei epoci, vară vecinică, cântau cu florile lor, a căror frumusețe nu se putea închipui, dragostea pământului cu soarele. Poame de purpură și chihlibar zâmbeau printre frunzele crăcilor bronzate, grenade, ascunzând în ele comori de rubine aromatice, frângeau trunchiul pe care rodiseră, și, răsturnându-l, se crăpau în cădere, și risipeau, printre mătasea ierbii, sângeriile lor avuții de pietre scumpe. Hrana și-o găseau paserile, animalele și oamenii

fără trudă și război.

Îmbelșugarea domnea peste tot. Tinerețea însuflețea tot. Bunătatea era în cer și pe pământ.

Dar această epocă nu ținu. Războiul între uriașii trufași ai văzduhului și între dumnezeire începu. Pământul, arhanghel și el, fu rostogolit de pe treptele fericite ale nemărginirei, unde nu erau nici anotimpi, nici noapte, în hăul ursuz în care se învârtește astăzi, și jumătate din bunurile ce-i fuseseră dăruite îi fură luate. În noul său echilibru, oamenii se înmulțiră, însă pământul nu se mai bucură de lumina de odinioară, de vara vecinică ce-l înflorise, ci o nouă rânduială se statornici pentru el. Dreaptă pedeapsă – și încă prea mică ! – pe lângă ziuă se alătură noaptea – pe lângă lumină, întunerecul – pe lângă bine, răul – pe lângă căldură, frigul. Anul se împărți în patru. O parte fu lăsată morții – alta vieții ; o parte, zămislirii și nașterii, iar cealaltă, și de pe urmă, gârbovirii și lâncezelii.

Iarna și primăvara, vara și toamna luară astfel naștere. Aceleași nepotriviri se iviră și în sufletul omenesc. Lângă orice bucurie răsări o mâhnire, lângă orice plăcere, o durere.

În această nouă așezare a mersului vieții

pământești, primejdia, ce, până aci, nu prinsese ființă, amenință când din dreapta, când din stânga. Omenirea, prin alcătuirea ei în familii, se despărți în taberi. Taberile întocmiră triburi. Războiul sună din trâmbiți. Pentru stăpânirea unui câmp, unei văi, unui deal, sângele curse.

Tihna marmoreană dimprejurul lui Thalassa nu mai fu în curând decât o neîncetată clipire de imagini și de sunete. Simfoniile ce i se modulau în suflet se frazară în melopee. Zilnic el înțelegea mai mult că nu era la fel cu ceilalți oameni. Și, de fapt, pustnicia în care trăia se prefăcea pentru el într-un regat populat cu o lume a lui. S-ar fi mirat când i s-ar fi spus că e singur. Cugetările îi erau tot atât de nenumărate ca oștile lui Xerxes în trecerea lor peste Helespont. Simțirile, cohorte și legiuni de geniuri aripate, nu așteptau decât poruncile lui ca să-și ia zborul și să înstruneze cântarea cea înaltă. Cu ajutorul închipuirei, clădea orașe după voință, întindea deasupra lor cerurile ce-i plăceau – ceruri ce nu erau decât soare – înzestra ținuturile cu grădini pe care le șerpuia cu ape limpezi, risipea peste pajiștile lor aripi de fluturi, de libelule, și paseri. Și, mai totdeauna, se înconjura cu ce-i era mai scump, și era tot ce

voia. Câteodată se corona rege și desfășura oștirile lui ca un brâu de flăcări și de sânge peste Asia și Europa. Visa Babilonii noi. Învingea și supunea tot.

Dar, cu timpul, simțurile i se reaprinseră. Mâncările cu care se hrănea – roade ale mării, pe care turna untdelemn, sarea și piperul ce le întărâta și mai mult – soarele și aerul viu al stâncii, miresmele labiatelor și gramineelor, tot ce-l ocolea – singurătatea chiar – se întreceau să-l arunce într-o stare de neîncetată înfrigurare.

Polymnia și Melpomena îl părăseau. Tâmplele îi zvâcneau. Inima îi bătea ca toaca de fier din clopotnițe când răzmerița urlă pe uliți. Buzele îi erau crăpate de căldură și sângerau pe albeața de sidef a dinților. Văzul, auzul, gustul, mirosul și pipăitul, îndoindu-și puterea, ieșeau din matca lor.

Nervii, ce i se schimbau în coarde de vioară, stau gata să plesnească. Mușchii săi înțepeneau și cu greu se mai puteau descorda. Ochii i se acopereau cu o ceață roșie. Răcorea de peșteră a sanctuarului nu-i mai era de folos. Mai mult culcat decât pe picioare, dogoarea din el, ce se întrupa în sânii de alabastru ai obicinuitei vedenii, îi reîntocmea în oglinda marmorelor.

Dar cu toate că pe această vedenie el o simțea lângă dânsul, buzele lui nu prindeau pe-ale ei, ci se lipeau și rătăceau numai pe recea brobonire a onixului.

Electricitatea de afară se îmbina cu cea din el, și din amândouă izbucnea câte un fulger ce nu se surpa însă în nimicitorul trăsnet al zvârcolitoarelor descărcări. Însuși îndrăzneala gestului n-aducea pentru el dorita nimicire a nemărginitei plăceri: Durerea i-o sugruma înainte ca ea să fie.

Evenimentul așteptat își urma cu toate aceste pregătirea în misterul organismului. Și tot ce nu pricepuse odinioară – războiul Troadei pentru o femeie, dragostea pentru Io și răpirea Europei, nebuniile zeilor și ale oamenilor, crimele lor pentru a-și îndestula patimele – toate aceste nu i se mai păreau acum ciudate, ci legi și porniri firești. Fiziologia funcțiunilor organice ce i se destăinuia îl făcea să simtă dumnezeirea lor, căci numai ele dau omului putința să se vecinicească în parte prin urmașii pe care dânsul îi zidește și însuflețește cu ajutorul femeiei, sau să lase scânteia de viață din ei să se stingă pe veci, nemaidăruind-o altora, ci azvârlind-o în întunerecul nimicului.

Frumusețea sfântă a celui mai de căpetenie act omenesc el n-o pricepea, cu toate aceste, mărginită de grăniță̆ri. Cu privire la acest act, dânsul socotea că numai firea fiecărui are dreptul să hotărască pentru fiecare. Cei vechi, pe care el îi citise la întâmplare, avuseseră un răsunet precumpănitor asupra acestui copil pe a cărui fire modernismul alunecase ca o apă pe un cristal.

Dacă ar fi trăit în timpul lui Socrate, ar fi fost un Fedon altoit pe un Alchibiade.

Aurul zilelor, ce se înlocuiau una pe alta, omora ierburile și crăpa pietrile sub voluptatea electricelor zguduiri. Insula era un uriaș pat de nuntă în mijlocul albăstrimei liniștite a mării. Până și în locul ce, de veacuri, nu mai fusese tulburat de păsuri omenești, soarele părea că străbate tot mai adânc prin larga deschizătură a intrării.

Către un sfârșit de noapte, atunci când zorile se îngână cu întunerecul, Thalassa, nemaiștiind unde să-și adoarmă chinul, se gândi că și-l va domoli în tăcerea de mormânt a neînsufleț̆itului altar.

Doborât de oboseală, el pătrunse dar năuntru, și, întinzându-și mantaua pe vrăjita răcoare a

pietrei, se lăsă încet somnului.

Dar când Feb se înălță deasupra orizontului, chipul lui se plecă spre el, mângâindu-i părul, i-l unse cu mierea lui. Visul, ce-l cuprinse în același timp, se năspri. Răsuflarea i se scurtă, mușchii picioarelor i se zgârciră și i se lungiră fără să vrea, așa cum se întâmplă celor spre care Afrodita își întinde brațele.

Însă soarele, ce porni să-și oglindească discul în peretele din fund, îmbrățișându-i chipul, i-l mărgărită cu boabele unei ușoare sudori trandafirii, iar pe sub pleoapele coborâte, cerul de afară – taină a mișcărilor celulare – îi năvăli în ochi.

Și din fundul fundurilor acestui cer, închegată din orbitoarea strălucire a luminei, năluca ce se desprindea răpitoare de frumusețe era a lui Eros el însuși, a dumnezeiescului neosebitor de sexe, și care, cu o năvală de zbor ce nu se poate asemăna, se năpustea din empireu – elin al unui basm – în visul celuilalt elin – ca într-o matcă pe care și-o pregătise din vreme, și ce, prin urmare, era a lui.

Și Thalassa, care zărise pe zeu prăvălindu-se, treaptă cu treaptă, din văzduh, și treaptă cu treaptă, apropiindu-se de el, simți atunci că

sufletul și corpul i se duc spre el, că nu mai sunt ale lui, că zeul poate să facă cu ele ce va voi, și strigătul ce se încercă să scoată nu prinse glas, îi fu îndată înăbușit de clocotitoarele unde de viață ce, înlăturând în sfârșit stăvilarul ce li se împotrivise atâta timp, izbucniră afară, înecându-i voința și gândul, conștiința și eul tot.

Și cu acest chip se dezlegă ce fusese legat și se legă ce fusese liber, iar nemilostiv stăpân al lui Thalassa fu de atunci încolo Eros.

Însă când ochii .tânărului se deschiseră, trandafiriul zeu pierise și aripele lui șterseseră, din cer și de pe suprafața mării, aurul zilelor ce n-aveau să mai vie...

Eros

Sub trandafiriul amurg, Thalassa se întoarse în odaia din far. Lungit pe pat, clipa pe care o trăise își urma adâncirea în sufletul lui. Lâncezirea în care ea îl aruncase îi ridicase nu numai cunoștința timpului, dar și a locului. Pe eul lui cel vechi îl căuta și nu-l mai afla. O altă entitate se altoise pe cea care fusese a lui. Era același, și era altul.

Avusese de trecut numai un prag, însă dincolo de el i se deschiseseră în față lumi de senzații a căror ființă nici n-ar fi lămurit-o mai înainte. De fapt, poate că în corpul lui Thalassa nu mai era Thalassa, sau, dacă mai rămăsese ceva din el, acest ceva nu mai trebuia să fie ținut în seamă.

Sufletul său fusese aproape scos afară din locuința pe care și-o clădise odată cu intrarea lui în viața pământească, și înlocuit de al lui Eros, care îi luase cu împrumut corpul spre a-și

face din el o vremelnică îmbrăcăminte.

Schimbarea trupească pe care zeul o îndeplinise asupră-i nu i se înfățișa decât prin neînsemnătatea unei ușoare răni, însă abisul pe care ea îl săpase într-însul era nemăsurat.

Afară, noaptea destindea peste insulă ca niște grele aripi de corb. Văzute prin pervazurile ferestrei, împrejurimile farului se frământau ca năluci negre. Marea era și ea neagră, iar nori furtunoși cerneau văzduhul.

O descordare și o îndurerare a tuturor mușchilor îi depărta însă somnul de ochi. Fără voie, privirile i se duceau printre cutele norilor pe care îi vedea prin geamuri și de-a lungul cărora soarele, uitându-și dârele, scapără scânteieri ca ale spinelei si almandinului, ca ale piropului și morionului.

Dar somnul, spre ziuă, îl urca spre împărăția lui. Valurile își încetaseră zbuciumările și zorile se vărsau limpezi. Binefăcătoare, o adiere împrăștia peste tot un fel de fericire, era ca o proslăvire a vieții în ciuda neajunsurilor sau chinurilor pe care le cuprinde în ea. Iar când soarele se ridică, văzduhul se umplu cu rostogoliri de nori albi și azurii, ce aci se făceau pasări și corăbii cu aripile și pânzele întinse, aci

munți și văi prăpăstioase, sau oști de uriași și șiruri de cai, cu sărituri în doua picioare și cu pete de sânge pe nările lor spumate. Dar norii de la răsărit, cât și cei de la apus ajunseseră de se împreunară și întreaga întindere a cerului nu mai fu în curând decât o trandafirie fulguiala de petale de flori de piersici.

Thalassa deschisese ochii în mijlocul acestei frumuseți. Dar din acea zi începu pentru el o viață nouă. Vârtejul de flăcări își urma încolăcirile pe care și le azvârlea pe după brațele și picioarele lui - cu care îl lega cot la cot. De-ar fi fost ziua sau noaptea, focul cumplit nu înceta să-l mistuiască. Prisosul de tinerețe și de putere se revărsa, ca de la sine, din cupa prea plină.

Eros își iubea alesul, dar totdeodată își răzbuna de împotrivirea ce întâmpinase din partea acestui suflet ce se închisese în el ca într-o cetate. Istovirea pe care i-o pricinui îi puse astfel în auz șuierări ca de crivăț. Amețeli îl lipseau de siguranța mersului. Din timp în timp, îi pierea până și văzul, iar voința să facă vreo mișcare mai obositoare îl părăsea.

August și septembrie desfășurară călduri cu totul mari. Deși toamna se apropia, el s-ar fi

putut crede în toiul verii. Moliciunea ce-l covârșea nu mai era de biruit. Abureala dimineților urma să îl țină în ea ca într-un mărgăritar trandafiriu. Marea și insula gâfâiau. Plantele din familia balsaminelor - cine știe de ce vânturi însămânțate pe stâncă - își suspinau parfumele încâlcindu-și-le unul într-altul. Întărâtate de soare, firele de iarba își pregăteau rodniciile viitoare. Garofițele de câmp, romanițele și gălbenașii, în căutarea vreunei urme de umezeală, pe care n-o găseau, își înfigeau cu neastâmpăr rădăcinile printre crăpăturile pietrelor și, scurse de snagă, se ofileau. De la o floare la alta și de la un fir de iarba la celălalt se petrecea un schimb de împreunări nevăzute, precum este cel de la nesfârșitul de mare la nesfârșitul de mic. Căci și între ce se vede și între ce nu e văzut a fost și va fi aceeași puternică și neînțeleasă legătură ce apropie pe floare de floare și pe om de Dumnezeu. Marea, în vremea aceasta, era sorbită, strat cu strat, de soare ce, ridicând-o spre el, o schimba în aburi, și ce, subțiindu-i și pe aceștia dincolo de marginile cunoștințelor, le smulgea trăsnetul ce înfășoară pământul cu șerpuiri de foc ale căror iuțeli abia încap în

minţile de tot înalte.

Vântul se juca cu mireasma florilor, îşi încărca aripile cu beţia din ea şi plămădea - ducând-o uneori mai sus, alteori mai jos, şi supunând-o când frigului şi când căldurii - taina unor lumi ce nu numai că nu pot să fie văzute, dar ce nici nu se pot închipui. Iar atât în acele lumi, precum şi în cele care cad sub simţurile noastre nu lucra decât aceeaşi îmbrâncire căreia i s-a dat numele de dragoste sau de afinitate şi al cărei scop pare să fie desfiinţarea totului în o obştească asemănare.

Nervii ce se încordează sau se dezcordează numai după întipăririle primite dinafară şi pe care le duc apoi la creieri, îşi vedeau schimbate însuşirile firesti. Cunoştinţele cu care era pus în legătură pe aceasta cale se depărtau în adevăr neîncetat mai mult de cele care se află la îndemâna celorlalţi oameni. Spre a ieşi din starea în care căzuse i-ar fi trebuit puteri pe care nu le avea. Clipa temută şi dorită se aşezase în el ca un stăpânitor crud.

Cufundaţi în adâncimile de sub frunte, ochii lui, a căror sclerotica se ofilea, îşi sporeau strălucirea, încercuind-o cu cele două şanţuri vinete ce se săpaseră sub ei - jgheaburi prin care

i se scurgea tinerețea și viața. Vederea i se exalta, îndoind pentru el mărimea lucrurilor și vioiciunea culorilor.

Tendoanele picioarelor și brațelor abia mai ascultau de poruncile ce li se dau de nervi. O lâncezeală aproape femeiască îi întârzia mișcările, trăgănindu-i-le pe un ritm molatic. Frumusețea corpului și chipului nu-i fusese atinsă de istovirea ce-l dobora; ea își pierduse numai din bărbăția și sănătatea ei.

Rătăcind fără scop și când într-o parte a insulei, când in alta, el lăsa brațele să-i atârne în voie și se târa mai mult decât umbla. Mintea îi era tot într-o vreme lipsă de la orice. N-ar fi știut nici daca e senin, nici dacă sunt nori, nici dacă e frig, nici dacă e cald. Era dus dincolo de lumea pământească.

Dar amintiri din scurtul lui trecut îl redau vieții zisă adevărată. Locuirea lui în Sulina îl recucerea.

Cât de frumos era, sau i se păruse lui, acel oraș. Călare pe unul și pe celălalt țărm al Dunării, sub un cer oriental, și oglindindu-se în micile valuri albastre ale marei curgeri de apă, acest oraș se rezema în dreapta și în stânga pe nesfârșitele bălți ale Deltei. Frăgezimea trestiei

și a papurei îl înfășură cu verdea ei manta, pe când, în fața lui, marea alerga, impunătoare, spre zări.

Șirurile de case cu două rânduri își culcau peste strade, sub tânărul soare al lui aprilie, prelungirea umbrelor viorii. Clădite după chipul locuințelor din climele calde, ele aveau terase în loc de coperișuri și, deasupra lor, înfloreau leandri și rodii. Ferestrele erau, mai toate, apărate de soare prin jaluzele verzi sau galbene, dincolo de care scânteiau prin crăpături ochi de zori sau ochi de soare. O! dintre atâtea fete ce-i aruncaseră de după ele trandafirii arzătoarele zâmbete, de ce, prin vraja unei minuni, nu se ivea clipa de purpură care sa strămute pe vreuna în insulă, pentru ca dânsul să-i cadă în față, trăsnit.

Dar Sulina, ca și toate celelalte orașe cu zâne, se învălmășea departe, râdea și cânta fără sa-l știe, și el rămânea rob al nemilostivei culmi, pisc prea înalt, dar pe al cărui vârf, legat ca pe un rug, ardea de viu întocmai după cum ardeau creștinii din care Neron își făcea masalele la treptele împărăteștilor lui scări.

Sosirea vaporului Comisiunei, poruncit să aducă trebuincioasele întreținerii pe alte trei

luni, era așteptată de el cu înfricoșata nerăbdare cu care osânditul la moarte așteaptă vestea ce are să-i hotărască soarta. Se gândea să ceară căpitanului - și aceasta nu era prea greu sa i se învoiască - înlocuirea pentru o săptămână cu vreunul din oamenii de pe vas, timp pe care îl va petrece în Sulina. Neapărat că, o dată acolo, nu s-ar fi înapoiat în insulă cu nici un preț și - cine știe? toate se pot întâmpla - n-ar fi fost cu neputință ca vreuna din îmbătătoarele malteze ale orașului să-si oprească ochii de jeratic asupra-i.

Flori de Orient, cum sunt de obicei femeile acestor locuri, mai toate sunt crini și boboci de trandafir aproape deschiși înainte de vreme și mai toate sunt gata să soarbă - între treisprezece și patrusprezece ani - flacăra cât de aprigă a celor mai pustietoare patimi. Își aducea aminte că una, fată din părinți cu dare de mână, nu fusese oprită nici de vârstă și nici de împrejurările care o azvârliseră, prin naștere, pe o treaptă lumească înaltă, spre a se face nevăzută cu cipriotícul găligan de pe un vas de mărfuri ce se adăpostise de furtună în port.

Și de ce nu i s-ar fi întâmplat și lui la fel? Pentru întâia dată s-ar fi văzut oare un

asemenea lucru, și nu știa el, până și din basmele pe care Halimaua i le deșirase în minte, ca nu tocmai rar fete de împărați își jertfiseră însăși viețile de dragul unui băiat frumos? Cât despre el, pentru fata care l-ar fi iubit - săracă de-ar fi fost - n-ar fi găsit oare într-însul mijloacele să se ridice deasupra celorlalți oameni și s-o dăruiască cu toate podoabele lumești făcând-o și cea mai fericită dintre femei? Căci se află oare putere mai mare decât a patimei și nu se schimbă ea, de câte ori e arzătoare, în vâjeietoarea coardă de arc de pe care săgeata ce pleacă se duce să lovească drept în țintă?

Dar vaporul Comisiunei, ancorând în sfârșit în fața insulei, îi tăia orice nădejde. Nici unul dintre slujitorii lui nu primi sa ia răspunderea îndeletnicirilor farului pe un timp cât de mic. Căpitanul îi făgădui numai că îi va înainta cererea la Sulina și că i-o va sprijini.

Plecarea vasului îi spori îndârjirea. Octomvrie, ce venise, se încărcase cu prisosul de putere al verii ce urmează să lucreze în fructele coapte pentru ca ele sa așeze, după ce vor cădea la pământ, prin sâmburii lor pregătiți pentru aceasta, temeiurile vieții unor viitoare generații

de pomi.

Așa se întâmpla și în simțurile lui. Ele, cu toate că aerul se înviorase, fuseseră bătute de o prea mare zdruncinare pentru ca făptura lui sa nu cheme viața prin toate fibrele și porii.

Pustnicia pe care o ceruse cu atâta dor i se făcuse groaznică.

Ar fi părăsit insula înot numai sa iasă din ea. Dar mintea îl îndrepta grabnic către un alt mijloc, și el se mângâia cu nădejdea unei apropiate mântuiri.

Luntrea cu care venise acolo nu-l aștepta ea, în adevăr, trasă pe uscat de trei luni, și avea el nevoie de altceva decât de pânza pe care o tăiase spre a-și coperi patul și masa, și pe care, din câteva împunsături de ac, ușor o putea înnădi la loc?

Când însă se duse spre țărm, își dete seama ca soarele îi scorojise lemnul, ce se afla găurit pe locuri de mai înainte chiar – găuri pe care le astupase cum putuse la plecarea lui din Sulina – și că acum acest lemn îi rămânea în mâini.

Și fiindcă în zadar își tot aștepta liberarea, ea nemaisosindu-i, dânsul se opri la gândul să-și facă o altă luntre, cu scânduri smulse de prin odăi.

Această lucrare pe care o și începu, și ce-l duse la sfârșitul lui octomvrie, nu-i fu însă de vreun folos: Eros, ajutat de Eol, îi pregăti cumplita dezamăgire să i-o răpească de pe țărm tocmai în seara când o dedese gata și să i-o zdrobească de stânci.

Thalassa trebuia dar să-și îndeplinească osânda, să rămână robul și totdeodată împăratul insulei, și, uitându-se cu ochii țintă în golul ce i se deschidea în față, să întindă asupră-i urzeala pe care era preursit – întocmai ca Dumnezeu – să țească lumile închipuirii.

Dar o dată cu timpul care se scurgea, scădea și dorul lui de a se întoarce la vreun țărm. El se deda cu grozăvia și cu frumusețea insulei, și corăbiile ce treceau în largul mării nu-l mai furau către nici un țărm…

Ele treceau, lăsau dâre pe luciul apei, însă atât corăbii cât și dâre se ștergeau, pe când apusurile ce se înecau tot mai mult în nori șiruitori de sânge îmbrânceau pe Thalassa în roșia epodă a vârstei de flăcări…

Epoda roșie

Noiemvrie și decemvrie îi măriseră dezechilibrarea nervoasă. Boala își urma firească desfășurare. Ea avusese un început și trebuia sa aibă o culme.

Sanctuarul din stâncă fusese părăsit de el și vântul singur se strecura înăuntru și se văieta prin colțuri a deznădejde.

Pe sub stânci urlau hăuliri ca de lupi ce veneau dinspre larg, iar întinderea verzuie era arată adânc de plugurile Austrului și de ale lui Boreu.

Răsturnată, brazdă cu brazdă, marea horcăia de la răsărit la miazănoapte și de la miazănoapte la răsărit, și aci o pornea să se adâncească în văi cu funduri de iad, aci își ridica valurile spre cer - piscuri de munți spumate de zăpadă.

Thalassa, afară de vremea pe care i-o lua întreținerea aparatelor înmulțitoare ale luminii,

își dormea viața cu ochii deschiși.

De sub larga vatră cu cotlon a odăii vechiului paznic, flăcările lemnului și cocsului își unduiau apele portocalii și albastre de-a lungul pereților, le mișcau pe tavan și podeală, le aprindeau și le stingeau și împrăștiau flori roșii, flori de purpură, flori rubinii, ale căror mărimi și forme erau nespus de felurite. Ciorchini de verbine, mănunchiuri de camelii sângeroase, flori de rodiu aprinse ca dogoritoarele pofte trupești, răsuri și maci cu petale de foc, micsandre având pe ele o scânteietoare catifelare de aur roșu, pâlpâiau prin aer, se agățau de pereți și tavan, se așterneau pe jos. Afară zilnic mai grabnica alunecare a soarelui spre mare, și zilnic mai puțina lui rămânere pe cer, îi apleca razele pieziș încă de la orele trei, fulgerându-le prin fereastră în cele mai depărtate unghiuri ale odăii. Geamurile, izbite de răceala vântului, închegau pe fața lor frigul și-l cristalizau în mari plăci de fluorină purpurie.

Roșul de peste tot se îmbina cu mistuitorul foc din el, cu roșia epodă ce, înfrigurându-l, îi înviersuna unul câte unul simțurile.

Văzul, auzul, mirosul, gustul și pipăitul se povârneau deopotrivă și cu aceeași repeziciune

spre degenerare - dacă, totuși, degenerare poate să fie numită supraactivitatea ce făcea ca organismul său nervos sa îndoiască senzațiile primite, și să-i dea, în aceeași vreme, putința să le traducă în valori ce se depărtau de cele obicinuite.

Treptat, ele ajunseră chiar să treacă de pe tărâmul orânduit fiecăruia pe al celorlalte. Deseori i se întâmpla acum să vadă prin auz și pipăit, prin gust și miros, și foarte des iar era înșelat asupra firii adevărate a lucrurilor. Până și fierul, piatra și lemnul erau, pentru el, aci cumplit de aspre la pipăire, aci moi ca mătasea și catifeaua. La aceste dări pe față ale boalei ce urca în el se alăturară altele: împungeri ca de vârfuri de cuțit i se înfigeau în creieri. Gâtlejul i se îngusta. Otihneli îl zguduiau. Un nod, ce i se plimba prin esofag, ii tăia răsuflarea. Amețeli îi ridicau siguranța mersului. Scara farului, încolăcită asupra-i ca un melc, nu-l mai răpea din fugă între geamurile vesele ce apărau lanterna de ploaie și vânt. Cu vâjâiri în auz și cu un val de sânge ce-i zvâcnea între tâmple, nu mai putea sa ajungă acolo decât oprindu-se din trei în patru trepte. Dimpotrivă, la coborâre, spirala groaznică îl apuca în amețitoarea ei

răsucire, și, încleștându-i mâinile pe lemnul rampei, îl silea să închidă ochii spre a înfrânge ispita întunericului ce, de jos, lungea spre el brațe de beznă, brațe cu care să-l surpe în neființă.

Dar boala, cu toate că-l luase aproape deplin în stăpânire, nu-i micșora sârguința pe care trebuia s-o aibă întru îndeplinirea datoriei. De cum scăpăta soarele, farul își crăpa ochiul peste mare, înfrunta cu trâmba lui de lumină - pe rând roșie și verde - valurile dezlănțuite, vântul și întunericul. Dar largul mării, oricât de frământat sau de liniștit s-ar fi întâmplat să fie, nu-i mai răpea visurile spre lumile pământești...

Orașul în care se pomenise de mic: Smirna; cel în care îl bătuseră, mai de curând, împrejurările vieții: Sulina; locurile cele multe în care fusese purtat de soartă - câte o clipă în unul, câte una în altul; lumea cât este ea de mare; nimic din tot ce-i mișcase simțirea și i-o îndreptase când spre o dorință, când spre alta nu-l mai arunca în mreaja poleită a înșelăciunilor. Mintea i se golise de oaspeții drăgăstoși ai vârstei trandafirii, întocmai după cum o casă, ale cărei ziduri s-au crăpat de cutremur, rămâne pustie de însuflețirea traiului

ce o locuise cu puțin înainte. Întreaga lui făptură era mărginită de împrejmuirea împărăției lui Eros și acest zeu era sufletul și eul lui. Cutremurul trupesc ce, la început, nu se ivea decât dacă lui Thalassa i se întâmpla să se afle cu părțile mai gingașe ale corpului într-o atingere materială oarecare, se năpustea acum asupră-i, din chiar senin. Priap, ce e drept, era cel care se cuvenea să-i tragă păcatul, căci el îl bătuse pe arzătoarea nicovală a vârstei, unealta zguduitoarelor descărcări, cu ciocanul neîmpăcatelor plăceri...

Aluatul lui plastic nu-i fusese însă păgubit de neobicinuita dezvoltare a mușchilor, și nici de prea timpuria lui bărbăție; el își păstrase rara frumusețe a modelăriei, dar pe întreaga întindere a pielii nu se mai încrucișau repezile fulgere ale luminilor ce se joacă peste strălucitoarele meșteșugiri ale bronzului smuls de curând calupului. Un fel de poleiala searbădă îl înfășura cu întunecarea unei ofiliri. Chipul lui singur câștigase o caracteristică mai puternică. Cercuirea ochilor i se adâncise și i se lărgise și, pe sub pleoapele lui vinete, privirile i se aprindeau în mijlocul unor sclerotice înecate de purpură capilară. Jgheaburile din preajma lor

își prelungiseră săpăturile până în dreptul umerilor obrazului, iar cu cât el își năruia mai mult făptura trupească în mistuirea plăcerii, focul de sub cotlon, cu mișcătoarea lui perdea de lumină și de umbră, îl înveșmânta cu frumuseți mai tulburătoare. Închipuirea lui, încordată cât nu se mai putea, își avânta zborurile către orice înălțimi cu o îndrăzneala neasemănată.

Formele pe care, la început, ea le înseilase abia pe colțurile de întuneric sau de lumină ale odăii, păreau a fi ajuns în preajma hotarului, dincolo de care amăgirea încetează, sau se schimbă în ceva ce, daca va fi tot amăgire, este însă aproape deopotrivă cu cea în mijlocul căreia trăim. Fenomenul pe care știința, neputând sa-l deslușească, l-a numit halucinare și cărui obștea i-a zis vedenie își înmulțea mrejele în care îl ținea prins și înainta cu iuțeală către desființarea celor de pe urmă osebiri dintre lumea ce e în afară de om și ce nu pornește de la el, și dintre cea pe care o poartă în el, ce pleacă numai de la dânsul și pe care o preface când vrea și în ce vrea. Dar, după cum nici Ideea absolută, din care s-au desprins toate universurile, nu s-ar fi putut închega în

nenumăratele osebiri de ființe și de lucruri dacă nu s-ar fi azvârlit afară din concentrarea ei, tot așa și universul ce era gata să ia viață din sufletească lui plăsmuire își avea însuflețirea potrivită pe puterea de la care primise ființa și, fiindcă ideațiunea omenească e izbita de o nestatornicie fără seamă, se întâmpla că și universul către a cărui înfăptuire Thalassa căuta să ajungă sa nu se îmbrace decât în cuprinsul unei clipe cu înfățișarea adevărurilor statornice.

Vaporul ce se înapoia la mijlocul lui decemvrie îi aduse, o data cu voia pe care o ceruse sa părăsească pe cincisprezece zile insula, un înlocuitor.

Cu toate aceste, Thalassa, care nu s-ar mai fi despărțit cu nici un chip de stânca pe care îl încătușase Eros, spuse căpitanului că pe de o parte se simte întremat și că, pe de alta, a sfârșit prin a se obișnui cu singurătatea, adăugând și credința ce avea că, dacă ar relua pentru un timp viața de oraș, la urmă - când s-ar întoarce în insulă - ar suferi mai mult. Vaporul se înapoie la țărm fără el.

Dar, în acea seară, roșul amurg al zilei de iarnă viscoli sub fereastra lui o fulguială de ninsoare ce îmbrăcă insula în cutele de argint

ale unei regești hlamide cu puf alb de lebădă. Sparți de crivăț, norii ce fugeau răniți ca niște paseri ajunse sub aripi de moartea alicelor storceau peste albeața acelei zăpezi șiroaie de sânge. În aerul uscat de ger țăcănitor soarele se cufunda în mare, roșu.

În odaia farului, o spăimântătoare exaltare a ochilor aruncase însă pe Thalassa într-o înmărmurire hipnotică. Clipiri de corpuri goale, ondulări de grumaji și de șolduri, provocări de sânuri pietroase, obrăznicii roșii de buze senzuale se îmbulzeau să-l ispitească, erau peste tot și nicăieri - se risipeau și se reîntocmeau, îl înconjurau cu vârteje de picioare blonde și oacheșe, cu rotunjimi de sânuri și de brațe, cu eleganțe de mâini străvăzătoare și cu valuri de păr pe care se aprindeau lumini albastre sau flăcări aurii și roșii.

Dar văzul nu era singurul simț care sa-l îmbrâncească spre culmile amăgirii: de peste tot îi soseau adieri încărcate cu mirosuri de flori de salcâm, de portocali sau de chiparoase, iar din florile himerice ce-l băteau cu aripi de miresme parfumele care-l cuprindeau în spiralele lor îl aruncau în beția tuturor viselor. Auzul își plăsmuia și el lumile lui. Sunete, când dulci și

lungi, când izbitoare și vijelioase, îi picurau în minte. Viori și flaute nevăzute, ce întovărășeau nemărginit de duioase vocalizări omenești, îi cântau în inimă. Ființe cu frăgezimi de flori îi întindeau brațele, se apropiau de el, i se plecau peste umeri, îi netezeau părul cu degete de onix.

„O! Ești frumos, Thalassa! Thalassa, fii al nostru! Noi te iubim, Thalassa!" răsuna atunci de peste tot, erau cuvinte ce-i întindeau buze și sâni, și ce, în urmă, îl culcau ca într-un coșciug în clipa ce-l scurgea de vlagă, pe când pereții ce se dezbrăcau de purpura florilor își reluau, printre slabele licăriri ale focului ce se stingea, înfățișările cojite. Dar hăulirile lupilor dinspre largul mării răzbeau până în poalele stâncilor și, învălmășindu-i-se în auz, nu-i mai lăsau altă scăpare decât să-și doarmă recăderile în viața obișnuită a oamenilor.

Și zilele ce se duceau printre roșiile sfâșieri ale răsăritului și printre sângeroasele brazde ale apusului se duceau încet, i se păreau aci lungi de tot, aci scurte, dar nu conteneau să curgă...

Gustul și pipăitul, ce, pe la sfârșitul lui februarie, se asemănară celorlalte simțiri, îl târâră către alt vârtej: se hrănea cu pâine uscată și neagra, cu pește sărat și brânză, deșira,

câteodată, și un număr de smochine, își îndulcea gura cu halva, dar se credea dinaintea unui ospăț strălucit.

Masa de brad la care sta se înflorea, sub pipăitul și vederea lui, cu argint și cu sidefuri meșteșugit înțepenite prin crestăturile și scobiturile lemnului și se încărca cu vase de preț, cu scânteietoare cupe.

Cezarul străfulgerat în el din prăpastia vremii se lungea atunci pe pat într-o rână, gusta lenevos din bucatele ce i se aduceau de sclavi svelți - cingalezi ispititori sau georgiani subțiratici - ciugulea dintr-o ciorchină de struguri cu boabe galbene, ori mușca dintr-o piersică și, lăsându-i sa treacă, punea pe cei mai copilandri să-i miște deasupra frunții apărători din moțuri de trestii roșii, din pene de struț și de păuni. Pe alții, cu gleznele picioarelor strânse în cercuri de aur bătute în rubine, îi îngenunchea în preajma lui, silindu-i sa i se uite lung în ochi, pentru ca să bea și din vinul voluptăților perverse pe care dânșii i-l turnau din plin din ai lor.

Nu mai era, prin urmare, nici unul - din cele cinci simțuri ale omenești alcătuiri - care să nu scoată pe Thalassa din lumea semenilor lui

trupești. Negreșit, lumea în ale cărei graniți ele îl mărgineau trecea cu iuțeli fulgerătoare de la o înfățișare la alta, dar dânsa, în oricare din înfățișările ei - în cele mari, ca și în cele mici - era tot așa de adevărată ca și cealaltă.

Și apoi, daca e sa cugeți bine, oare visul și amăgirea nu sunt și ele tot viață? Și, dacă sunt, cine ar putea să spună că ce numim adevăr nu este și el un vis din care omul se deșteaptă prin moarte?...

Dar mâini catifelate - mâini aci de flori, aci de mătase - i se furișau de-a lungul gâtului, îi ajungeau sânii și, apucându-le sfârcurile, se jucau cu ele. Corpuri dumnezeiești, ale căror sexuri se topeau unul în altul, se lipeau de el, îl sileau să li se predea, primeau să moară sub buzele lui, și când, la rândul lor, străbăteau într-însul, îl nimiceau sub plăceri ce erau schingiuiri și ce, totuși, rămâneau plăceri.

Sunetele drăgălașe de muzici suave care armonizau aerul creșteau însă și se umflau fără veste. Nu mai erau sunete, ci scufundări de ceruri și de pământuri. Ele gâfâiau, călcau unele peste altele și, printr-un neașteptat punct de orgă, se desființau dintr-o dată în deliciosul leșin al bemolurilor desăvârșitelor istoviri.

De ce, cu toate acestea, își zicea el adesea, de ce tot ce întrupează și clădește omul cu închipuirea nu iese din întunericul nimicului decât spre a se întoarce într-însul cu aceeași grabă cu care s-a ivit? Și, socotindu-se mereu, se întorcea tot la gândul că ce ia fapt din nestatornicia minții nevoit e să urmeze mișcările acestei nestatornicii. Căci numai Dumnezeu, el, care este veșnic, are gânduri ce se desfășoară cu unde largi, care cuprind în ele bucăți de timp ce sunt noiane de veacuri.

El însă este om, și dacă îi este dată și lui putința să fie ziditor de lumi, trăinicia lor va fi cea pe care le va fi dat-o voința ziditorului. Această voință dar, ea singură, trebuie întărită, și Thalassa nu se îndoia că, daca va stărui într-însa își va smulge din suflet pentru o vreme mai lungă cel puțin pe tovarășa ce dorea - pe Eva cea nouă care să fie și să nu fie el, și care să nu se mai facă nevăzută decât atunci când va voi el, iar nu ca acum, când i se topește în brațe și sub buze în chiar clipa când o socotește mai cu desăvârșire a lui.

Și fiindcă pământul intrase în luna lui martie, o dată cu viața ce se reîmprăștia în tot, el simți că o putere pe care n-o avusese încă îi

încordează și țintește gândul pe întrevăzuta de luni făptură, și pe care, până atunci, zadarnic o tot frământase, însprâncenându-i, prin închipuire, fruntea, dăruindu-i ochi de fața valurilor, păr ca firele toarse de soare, sâni de copilandru, șolduri înguste și picioare lungi, și amestecând în ea, fără să știe ce este androginizarea, tot ce este mai frumos la fată și tot ce este mai fermecător la băiat.

Căci pe cea care va fi suflet din sufletul lui oare n-o voia el minunea între minuni - albă ca luna - subțiratică ca georgianii zvelți - pisicoasă ca ciudatele priviri din galbenii ochi ai cingalezilor, iar pe buze cu mărgean roșu, și cu toate că ruptă din lună și din soare, sfioasă cum sunt zorile când își ascund în aurul părului flacăra obrajilor?

Dar dacă această zână a tuturor zânelor se va fi întrupat întâia oara pentru el seara sau dimineața, noaptea sau ziua, la ce s-ar întreba și pentru ce s-ar spune?

Ce este de căpetenie a se ști este că dânsul își scoase cu adevărat această coastă dintre ale lui și că, în seara în care i se destăinui, patul său pe care o zărise culcată se făcuse nevăzut sub plușuri vișinii și sub perini de catifea cusute în

aur roșu.

Vie cu totul, și goală cum e Danaea lui Tizzian când e ispitită de Jupiter, un braț ea și-l ținea sub cap și, ascunzându-și privirile șirete și sperioase pe sub crețele gene, mâna cealaltă întocmea atât de ceruta foaie de viță de prin unele muzee...

Micii și abia pârguiții sâni se mișcau sub răsuflare cu mura fragilor în sus și buzele ce se deschideau pe alba floare a zâmbetului păreau că-și trimit sărutarea spre Thalassa. Fiorii vioarelor din auzul lui și ciripirile chitarelor ce tulburau depărtările își înălțară însă din nou ritmul și, apropiindu-se, își năpustiră sunetele într-o învălmășeală nebună...

Căzut pe genunchi, Thalassa își ținea răsuflarea și nu scăpa vedenia din ochi, o sorbea toata în simțurile și în sufletul lui și o sorbea de teamă să nu piară. Dar puteri tainice ce trecură peste el îl dezbrăcară când de o parte a îmbrăcămintei, când de alta, îl eliberară de urâțenia coajei și, diamant ieșit din gangă și zeu pentru care sosise neîntrecuta clipă, îl duseră ca pe brațe de flăcări către un cer de jar.

Iar prin aer nu mai ciripeau chitare și nici fiori de vioare nu mai treceau. Prin aer se

aprindeau fanfare de trâmbiți, se ascuțeau țipete tăioase de arcuș și se cutremurau cimbale.

Însă în odaia ce se îmbrăca cu un roșu posomorât se ghicea că o înspăimântătoare bestie își ține prada în gheare, că-și înfige botul într-o rană pe care o lărgește, și, printre explodările de note și leșinurile de bemoluri, Thalassa, care posedându-și visurile se posedase pe el, vedea că nimicul pe care îl strânge în brațe își păstrează încă multă vreme substanțializarea.

Priap

Vântul Sudului gonea pe martie. Frigul scădea și veneau și zile calde. Se rânduiau apoi și altele, când crivățul, ce se înapoia, se făcea tăios. Așa este și viata oamenilor: ei se cred scăpați - zâmbete și bunăvoinți le aleargă întru întâmpinare - le seamănă în cale flori - soarele sparge norii plumburii - e primăvară și veselie - frumusețe peste tot - iar fiecare renaște! - renaște și n-are sa mai sufere!

Și tocmai atunci - pentru ce? nu se știe - acești oameni se repomenesc în mijlocul necazurilor.

Cu Thalassa ieșea la fel: o dată cu dumnezeirea luminii și a căldurii soarelui, el se simțea apucat de un aprig dor de viața - dor de a se amesteca într-însa, de a se răpi insulei și de a se reface altul, nemairămânând nefericitul urgisit care, vrând să se potrivească cu Dumnezeu, se coborâse mai jos de om.

Nestrămutată, ideea ce-l cucerise îl muncea, sau, daca își pierdea uneori din putere, ea și-o recâștiga o dată cu urletul vântului ce zguduia geamurile și cu focul ce se mișca mai scânteietor sub coșul căminului. Priap nu-și dormea cerbicia decât pentru a și-o îndârji mai mult.

Zâna întâielor lui visuri, care lua ființă din închipuirea lui mai rar ca oricând, nu mai era însă, de câte ori i se arăta, șovăielnică și nehotărâtă.

Cât despre el, ca să-și dovedească atunci că nu se înșeală și că vedenia ce-l nălucește a fost cu adevărat cucerită asupra nimicului, o urmărea pas cu pas prin odaie, era în dreapta și în stânga ei și, punându-i întrebări, asculta răspunsurile ce i se păreau că le primește...

Dar pe dată ce dogoreala patimii își trecea vestejirea peste feciorelnica întrupare, ea se făcea nevăzută și lăsa locul unor alte vedenii - celor din împărăția lui Priap - care reîncepeau să se înseileze în dungi și pete de lumină pe petecile de întuneric ale unghiurilor și în pete de umbră pe părțile odăii mai însuflețite de lumină.

Asupra vechii lui zdruncinări se altoiau însă

altele... Pentru a-și împăca bunăoară un fel de nevoie ce-l silea să-și ducă corpul dintr-un loc în altul, el deschidea ușa, și de-ar fi nins, de-ar fi plouat, ieșea afară, străbătea insula, urca ori cobora stâncile și nu știa el însuși nici ce vrea, nici ce face.

Din înălțimea farului, ale cărui scări le suia adesea, își rătăcea ochii printre norii iadului din cer și printre cel colcăitor deasupra apelor, dar ori la ce s-ar fi uitat, nu mai vedea decât prin roșia perdea a posomorârii din el. Până și chipul - când și-l privea în ciobul de oglinda atârnat pe unul din pereți - nu i se mai arăta decât pe sub același roșu.

Mai târziu, alte fenomene se alăturară pe lângă acesta. Cu totul supărător, unul mai cu seamă - nodul ce i se strânise de mai înainte în gât și ce, acum, nu se mai cobora decât cu greu spre a lăsa gazele sa iasă - îl chinuia aproape de dimineața până seara. Alcoolul și tutunul, argăsindu-i fundul gurii, nu-i dau de asemenea răgaz și deșteptau în el o sete ca a beduinului pe nisipul deșertului.

Dantul în care îl prinsese Priap, dacă ar fi putut sa fie asemănat cu vreunul, era numai ca ceardașul - dant drăcesc și spre care i se ducea

și gândul învârtejindu-l peste ungureasca pusta, sau pe sub vechile bolți ale palatelor magnaților...

Văzut de pe o întâmplătoare scenă - în Pera sau aiurea, nu știa bine unde - acest dans - de fapt cel mai apropiat de mișcările lui sufletești – îl și lua de mijloc, îl târa tot mai departe de vremea în care trăia. Mărețul castel în care îl purtau dezlănțuirile ce-i umpleau mintea îl punea aproape îndată în rând cu ceilalți oaspeți, iar simțindu-se de potriva lor, ca și dânșii își zornăia pintenii ori își zăngănea sabia.

Amestecat printre cavalerii de Tisza și Balathon - cu scurtă manta de catifea în umeri și cu arcuitul piept aurit de ceaprazuri și scânteiat de nestemate, principe din moși-strămoși - el înainta mândru și se apleca în fața albelor zâne înșirate de-a lungul stâlpilor de marmoră ai vrăjitelor săli...

În antereie roșii peste cizme galbene, țiganii avântau de pe lăutele lor vijelia ceardașului ce împerechea pe înalții magnați - baroni și conți cu ochii de soare și de stele - cu semețele domnițe și cu nu mai puțin mândrele doamne în ale căror vinete priviri zâmbeau zambilele ori se catifelau micsandrele.

Încet, la început, și abia mișcându-și dârele rochiilor de argint și de aur, fiecare se deda la pasuri moi, părea ca abia este dusă de picioare și că fermecătoarea lene ce a cuprins-o o va arunca in sfârșit pe pieptul cavalerului...

Dar lăutele azvârleau în curând pe femeie în fața bărbatului, iuțeau mișcările și ale unora și ale altora, apropiau și depărtau pe fiecare, purta pe fiecare să-și dea unul altuia ocoale, să salte, să sară, să piseze pământul pe loc, și, printre sălbăticia năvalnică a sunetelor, să se repeadă unul la altul ca și cum ar fi voit sa se sfâșie - sau oprindu-se deodată - făcea pe fiecare să-și reînceapă tărăgănirile lâncezi...

Trâmbițările instrumentelor de alama, țipetele vioarelor, miorlăiturile clarinetelor își reîmpleteau sunetele și femeia săltând în jurul bărbatului, iar bărbatul în jurul ei, pereții sălilor se puneau în mișcare împreună cu bolțile și lespezile pardoselii, cu castelul cât era de mare, cu câmpiile ce-l înconjurau, cu munții ce mărgineau aceste câmpuri în zări, cu pusta, cu Ungaria toată, ce, dintr-o parte in alta, nu juca decât același singur și uriaș ceardaș. Dar Eros sufla peste năluci, căci nu între umbre avea el sa afle sufletul pe care îl căuta închegat în viața

trupească, și care, totuși, primind să se desființeze în a lui Thalassa, ar fi adus pacea de veci a obștească desființări.

O asemenea prefacere a lui două în una, ce ar fi reazvârlit universurile în nimicirea osebirilor din care, o data cu nașterea lor, s-a aprins scânteia vieții, ar fi fost și încetarea oricăror lupte, precum și începutul bunătății morții celei fără de înviere.

Și fiindcă cei neîntrupați, zeii, știu și văd tot, Eros nu întârzie prea mult să descopere țărmul poleit de lună de-a lungul căruia - cu totul departe peste valuri - dormea un cuib de alba marmură printre galbenele înfloriri ale unor primăvăratici iasomii.

Pompeiana clădire căreia atavica dragoste de frumos a unui grec din Imbros îi detese corp pe apropiatul țărm al Asiei ascundea între pereții ei de marmoră și sub alba rețea a pologului unui pat din lemn de trandafir pe Caliope, fiica lui de treisprezece ani care îi era mai scumpă ca orice și care își zâmbea acolo, legănata de visuri albe, nevinovăția.

Luna, sidefându-și lumina peste casă și grădină, peste țărmi și mare, străbătea prin geamuri și-și prăfuia argintul albăstriu și roz pe

marmore și pe alabastrul corpului. Dar, o data cu razele lui Selene, o înfășurară și fluidizările lui Eros, care, din depărtarea depărtărilor, o descoperiseră, umplându-i visul cu corpul și cu chipul lui Thalassa și străfulgerându-i-le în simțuri și în simțiri.

Iar neîncetând de a se face zmeu și neîncetând să-i fure buzele, el se înstăpâni cu încetul și peste gândul părinților copilei și spori într-înșii dorința pe care o aveau de mult s-o trimită la Odesa - în tovărășia unei doamne ce se înapoia în acel oraș - la niște rude pe care le aveau acolo, călătorie ce i-ar fi întărit sănătatea și ar fi dedat-o puțin și cu viața, cu lumea.

Ziua plecării, ce sosi în sfârșit, puse în mișcare vasul pe care Caliope se urcă sub un cer de cristal azuriu și pe o mare albastră cum este apa unor lacuri din Pirinei închisă în cupa scobitelor stânci.

Dar cu cât vasul se depărta de țărm, pe atât o ușoară adiere își flutura tot mai puternic aripele. Căpitanul, care nu trăise zadarnic viața valurilor, presimțise o putincioasă vijelie, iar în prevederea ei, își luase măsurile.

Și nici nu se înșelase, căci nu trecu mult și marea tresări adânc. Niște nori ce ieșiseră ca din

pământ se așezară în fața vasului și urcară grăbiți culmile cerului. Apa, bătută ca de mii de bice, se spumegă. Brazde puternic răsturnate o săpară. Alți nori, Dumnezeu știe de unde veniți, se uniră cu cei dintâi și valurile își începură lupta. Pasagerii coborâră în saloane și cabine.

Zbuciumată de ape, corabia părea că se oprește, că nu mai este purtată înainte nici de aburi, nici de pânze. Într-o clipă, matrozii obloniră ferestrele. Tunetele nu se auzeau încă, dar fulgerele își încrucișau săbiile, departe.

Peste insulă, care zăcea tocmai la celălalt țărm al mării, furtuna, fiindcă vântul venea dintr-acolo, bântuia cu o grozăvie și mai fioroasă.

Dar Thalassa își închisese obloanele încă de la începutul ei și se culcase pe pat. Ochii lui, țintiți pe întunericul roșu al cărbunilor, îl cufundară în curând într-o groapă de întuneric...

Vasul, în vremea aceasta, scurta depărtările ce-l despărțeau de insulă, cu toate că abia își mai croia drumul printre valuri. Căpitanul, care simțise că vijelia îl fură cu totul din drumul Odesei, cercase cu ajutorul pânzelor și al cârmei - cu al mașinii - să înfrângă marea și vântul.

Asmuțit de Eros, Eol, nevăzut de ochi

omenești, se cocoțase tocmai în vârful unui catarg și, hohotind de bucurie prin funii, împingea de acolo vasul, ca și cum i-ar fi luat el comanda, către zările preursirei lui. Izbite de valuri, obloanele și geamurile ferestrelor închise zornăiau ca niște tipsii de aramă, iar grelele roți ale carului de foc din nori își uruiau sus rostogolirile.

Dar bubuirea unei căderi de trăsnet în apropierea insulei aruncă pe Thalassa în picioare. Noaptea dimprejurul lui era însă mai neagră ca oricând și căminul, în care cărbunii se stinseseră, zăcea mort și nedeslușit în mijlocul ei.

Singura cugetare ce-i licări atunci în minte fu că el a murit, iar groaza ce-l cuprinse, în loc sa-l ducă spre fereastră, îl dete înapoi spre pat, îl răsturna de-a lungul lui, și, îndeplinind ce trebuia să se întâmple, îi agăță de colțul buzelor înflorirea albilor ghiocei cu care ielele îi dăruiesc pe cei care i-au prins în horele lor...

Dar cerul ce se scufunda cu totul în catran își cobora peste mare urgia și, în curând, nu mai fu nici insulă, nici mare, nici cer... în curând nu mai fu nimic...

Erebos

Marea, dintr-un capăt la altul, și-n lung și-n larg, era un hău in care se războia amestecul apelor. Vremea când ar fi trebuit să se reverse de ziuă sosise și nici o cât de slabă lumină nu se mișca de nici o parte. Cerul, ori dincotro ar fi fost privit, era negru. Negre erau și valurile.

Dar o învinețeală cruntă - zorile - își făcu drum printre nori și, răspândindu-se prin aer, se întinse ca o desfășurare de giulgiu. Depărtările, căptușite cu rostogolirea unei pâsle de nori groși ce-și deșirau cutele, dau din nou asalt cerului și apei, erau ca și cum n-ar fi fost. Alți nori alergau împotriva acestora. Unii, întunecoși de tot, se coborau în fața apei și, deslușindu-și înfățișările, se asemănau unor puternice vapoare de război ale căror mișcări s-ar supune unei minți cu gândul de bună rânduială și de pricepere înaltă. Aceste namile de aburi plutitori întocmeau ca o flotă de corăbii uriașe

ce o pornea să se așeze în forma unui triunghi în dreptul Gurilor Dunării.

Împotriva acestor nori, alte namile de neguri - corăbii de război și ele - alergau către cele din dreptul Gurilor Dunării, ca spre o bătălie. Ciocnindu-se și năpustindu-se unele asupra altora ca și cum ar fi fost niște vapoare adevărate întărite cu armături de oțel, fiecare voia să spargă pe celălalt sau să-l înlăture din calea lui și fiecare se înfășura cu fulgere și trăsnete.

Corăbiile ce năvăleau asupra celor care apărau intrarea Dunării își prelungiră spre stânga linia de bătaie și, întrecând cu mult aripa dreaptă a dușmanului, încercară să-l lovească din spate. Dar aceasta bătălie a văzduhului cu văzduhul dete loc Ia o neașteptată schimbare de front a flotei protivnice... Într-o clipă, aripa stângă, a celor care crezuseră că prin manevra îndeplinită izbânda va fi a lor, fu despărțita de grosul forțelor, iar aceasta, în repedea ei dare înapoi, socoti că se va putea rezema de stâncile insulei.

Năvala ce totuși avu să înfrunte fu prăpăditoare. Fulgerele, ca o mitralie împroșcată de sute de tunuri, șuierau, șerpuiau,

izbucneau și zdruncinau aerul cu clipiri de lumină aproape neîncetate.

Încolăcit de acea urgie, granitul insulei vuia ca și cum ar fi fost un zid lovit de vechile mașini de război ale oștilor de odinioară. Cuprinse ca de friguri, geamurile galeriei de sticlă ce da ocol farului dârdâiau și țârâiau.

Grozăvia orbitoarei lumini a trăsnetelor nu era însă nimic pe lângă cea care se desprindea dintre valuri. Ele se luau la luptă, se urcau unul în cârca altuia, se călăreau nebunește și urletele printre care se petreceau aceste zbuciumări întreceau tot ce se poate spune. Cele mai cumplite răutăți de pe pământ - șuierări ca ale șerpilor sau mugiri ca ale taurilor, răcnete ca ale panterelor gata să se arunce pe prăzi - se ciocneau cu țipete și cu duioșii ca ale unor voci sfâșietoare ce ar chema zadarnic în ajutor. Dintre valuri, câteva care se luaseră în brațe se strângeau cu o așa mânie, încât și unele, și altele se sfărâmau și cădeau nimicite. Prăpăstii după prăpăstii se săpau. Munți se înălțau și se prăbușeau cu zgomot. Hohote de râs scrâșnitoare, sughițuri de plânsete - urlete, ce nu conteneau - miorlăiri de pisici și lătrări de câini și hiene se îndârjeau tocmai atunci când

credeai ca se domolesc, iar unele sunete ce se ascuțeau și se pițigăiau se smulgeau mai tăioase de pe urzeala în do și la major a uriașei încăierări.

Dar furtuna, care o duse astfel până târziu după miezul zilei, și care târâse vaporul afară din calea lui și-l apropia de insula, nu aluneca spre o scurtă împăciuire decât spre seara.

Căzut de-a curmezișul patului, Thalassa nu da semne de viața. Cunoștința pe care și-o pierduse i se întorsese, poate, deși nu se trădase prin cea mai mică mișcare, și starea cataleptica care-l lovise în creștetul capului cu greul ei ciocan nu-l lăsase să se dezmeticească. Zăcea ca mort între obloanele închise și între vatra moartă și ea. Întunericul dimprejurul lui se asemăna cu cel care va fi în iad în ziua când patimile omenești vor înceta să-l hrănească cu flăcările lor. Dinții ce i se încleștaseră erau singurii ce albeau puțin între buzele pe jumătate deschise. Încolo, noaptea din odaie apasă peste tot deasă, cu toate că prin aceasta întunecime se osebeau unele părți de negură mai nepătrunse: ale căminului și patului și ale unui cuier în care își atârnase hainele.

Însă din adâncimea acelei nopți ce făcuse să-i

înceteze bătăile inimii, ceva care nu se putea desluși, dar ce strălucea ca soarele, ceva care părea că ridică în el o mișcare ca de aripi se ivea și începea sa răsucească o urcare și o coborâre de spirală - cea a sufletului urzitor al vieții, și care, el singur, este adevăr, în mijlocul minciunii obștești.

Afara, odată cu scăderea zilei, hăul se lăsa peste ape dintr-un cer de cerneală. De la marginile orizontului, uriași nori de beznă dau buzna peste negurile ce se izbeau între dânsele ca fulgere și trăsnete.

Mai neînfrânate ca oricând, talazurile se năpusteau peste insulă, asemănându-se cu fioroasele nagode ale oceanului, pești pe care oamenii de rând îi numesc lupi ai mării și ce, când își încleștează fălcile pe câte un lucru, nu și le mai desfac - fier de-ar fi sau piatră - până nu-l rup și nu pleacă cu bucățile lui în dinți.

Biciuite de Eol și împintenate de Eurus, care le călărea, negurile ce de curând ieșiseră la iveală se amestecau în bătălia cu apele. Fulgerele lor își rotunjeau trăsnetele și izbeau în negurile ce le stau împotrivă cu adevărate ghiulele. Bubuirile se țineau una și cerul întreg era o năprasnica cutremurare de lumina

albastră și roșie.

Verde de mânie, Neptun trecea prin fața frontului de bătaie pe scoica lui trasă de câini de mare. Furca lui, cu cei trei dinți de fier ai ei, lovea valurile ce țipau și se înfigea toata în mitra din care s-a plămădit viața pământeasca.

Dar în nevăzutul centru de unde, la om, a pornit conștiința și împrejurul căruia s-a țesut taina organică pentru ca sa dea naștere unei făpturi care, cu voința și puterea ei, să ocupe o bucata de spațiu în cele trei întinderi ale lui, sufletul - acea lumină de soare cu aripi și fără aripi - înălța și lărgea în Thalassa spirala lui. Dintr-un moment la altul, lumina cerurilor era din nou toarsă în lumină de viață, și, cu toate că slabă și șovăitoare, simțirea ce reînvia în sistemul cerebro-spinal i se reîmprăștia de la inimă la extremități.

Tulburarea de afară se strecura în întunecimea ce-l înmormânta și undele sunetelor câștigau pentru el un fel de valoare luminoasă ce-i pregătea întoarcerea la viață.

Cu toate aceste, când deschise ochii, se afla în alt întuneric decât în cel din care ieșea - în al odăii cu obloanele închise, moartă de lumină. Îi trebui vreme să-și amintească unde este, dar

fără să știe ce i se întâmplase, învinse slăbiciunea și, împleticindu-se, merse atunci spre fereastră.

Ce văzu afară, după ce înlătură obloanele, îl înmărmuri. Sub un cer de urgie bătut de aripi de catran, iazme negre - iadul tot - se pocea în fel de chipuri, plesnea din palme, sărea în sus, își despletea coame de cai, sălta cu spate de cămile - era zdruncinătoare cireadă de elefanți și tauri, mugea ca rinocerul și urla ca lupii.

Linţoliurile pe care vântul le grămădise pe cer strate peste strate se sfâșiară însă și, printr-o îngustă spărtură, mișcară deasupra valurilor o roșie flacără de faclă - cutremurătoare vedenie a unei părți a soarelui în apus ce, de cum își aruncă răsfrângerile pe geamurile dincolo de care se zvârcolea un chip ca de înger căzut, pieri rostogolită în apele ce părură că se închid asupra-i de veci.

Gândul lui Thalassa fu apucat însă, în acea clipa, de o îndoiala, și nedumirirea ce-l cuprinse era că va fi uitat să aprindă farul, iar pentru a se încredința despre adevăr, se repezi, cu toată slăbiciunea lui, afară din odaie, alergă fără răsuflare la picioarele farului și se pomeni, din aceeași fugă, pe scări în sus, în galeria

aparatelor. Vântul, ce nu-l lăsase să închidă ușa de jos, năvălise după el și străbătu între pereții de fier și de sticlă ai galeriei, îi smucise și această a doua ușă din mână și o trântise de mai multe ori de pervazuri, până îi țăndărise toate geamurile. Învârtejindu-se apoi împrejurul puternicei lămpi, el o doborî de pe postamentul pe care era înșurubată, o trecu prin ferestrele galeriei și, făcând-o praf de stânci, o aruncă în mare.

Departe încă, deși mereu apropiindu-se, vasul nu-și încetinea mersul. El ținea piept apelor și vântului, deși primejdia era aceeași pe o lature și pe alta a lui, cât și în față și înapoi.

Căpitanul nu se clintea de pe puntea de comandă, veghea la tot, da ordine peste ordine. El își păstra cumpătul, pândea să vadă dincotro vin valurile mai mari și cu vârful vaporului le tăia pe mijloc, le spinteca unele după altele și le așternea acestuia pentru a le călca, țipătoare. Uneori, în ciuda furtunii și a curentelor, el făcea noi și deznădăjduite sforțări să ia drumul Odesei. Dar marea îl târa tot în partea în care vrea dânsa. Mânioasă, ea trecea câteodată până peste puntea goală de pasageri și o mătura cu o furie nebună. Trosnind din încheieturi, vaporul

se culca pe o parte și pe alta, aluneca în adâncimi din care, în clipa următoare, se pomenea cocoțat pe crestele valurilor. Puterea mașinilor și dibăcia căpitanului, repeziciunea și râvna cu care matrozii îndeplineau poruncile îl scăpau, cu toate acestea. Îndrumarea, firește, el și-o schimba neîncetat: cârmea la stânga, la dreapta, își croia drumul după primejdiile ce-l amenințau - era, în toata întinderea și înălțimea lui, o minte și un ochi neadormit. Ucenicii de matrozi, niște băiețandri încă copii, se luau la întrecere cu matrozii, urcau în vârful catargelor, strângeau o pânză, desfăceau alta, sau se înhămau câte cinci-șase la roata cârmei, ce și așa abia era urnită din loc. Izbiți din față de usturătoarea măzărică a viscolului, cei de pe catarge, învinețiți de frig și albăstriți de lumina fulgerelor, se arătau serbezi ca niște umbre, dar frumoși ca niște ființe din alte lumi.

Vaporul, ce o dusese cit o dusese, se bălăbănea greoi; mașinile lui, ce gâfâiau zadarnic, îl părăseau fără voie puterii apei, spre a-l duce către părțile unde le va fi mai ușor. Dar, dintre calatori, nici unul nu se gândea la insula ce sta pitită într-un colț al mării; ochii ageri ai căpitanului o descoperiră însă cu

groază, printre pâclă și neguri.

Când Thalassa zări vaporul de pe insulă, el crezu că vede un monstruos cetaceu ce se afundă și se ridică, înotând la întâmplare. Dar peste puțin, fanalele i se deslușiră. Luminile lor îi urmau mișcările și se aplecau într-o parte și în alta, cu felinarele de odinioară ale petecarilor din Paris în vârful lungilor bețe.

Matrozii și călătorii - tot ce avea suflare omenească pe navă - se învălmășea pe punte. Deosebirile sociale și chiar cele ale vârstei și sexului pieriseră, întrebările se încrucișau. Spaima rătăcea privirile, smintea gesturile și făcea să clănțănească dinții. Căpitanul și ajutoarele lui nu mai aveau putința să liniștească și să ție în frâu pe nimeni. Insula, ce multă vreme abia se întrevăzuse dintre neguri, se mărise înspăimântător și punându-se in mișcare - bestie uriașă - ieșise întru întâmpinarea vaporului.

Cu toate aceste, căpitanul cercă mântuirea de pe urmă. Din porunca lui, întreite cantități de cărbuni fură înghesuite în cuptoarele mașinilor. Ordinele îi erau bărbătești, scurte și șuierate printre dinți. Toți pricepură că masurile ce se luau aveau sa fie hotărâtoare.

Matrozii, ca să le îndeplinească, nu țineau socoteală de nimic. Ei îmbrânceau pe bătrâni, pe femei și chiar pe copii. De roata cârmei se înhămaseră vreo zece oameni dintre cei mai voinici. La o bătaie de pușcă, insula ce era apărată împrejur de brâul de stânci de care se sfărâmau valurile își deschidea asupra vasului fălcile și se pregătea să-l macine. Femeile, de groază, se atârnau de gâtul bărbaților, care, brutali, le ghionteau. Copiii ce li se țineau de poalele rochiilor le scăpau din mâini și erau împinși de mișcările mulțimii, pe sub bănci, ca niște saci. Mulți din ei erau călcați în picioare.

Dar nici comandantul, nici oamenii lui nu se dau bătuți. Lupta cu vântul și cu curentul urma și puterea roților și a cârmei îi stângăcea mersul către partea dimpotriva insulei, înviorând în cei care îi dau această îndrumare nădejdea că vor trece pe lângă ea fără să fie atinși de dinții de rechin ai granitului și că vor lasă stânca spre dreapta lor.

Caliope, care rămăsese adormită în cabină, se deșteptă tocmai atunci. Năluca de foc fusese asupra ei și o leșinase în tot timpul somnului sub arsura buzelor.

Zgomotul și strigătele pe care le auzi afară o

făcură să se înfășoare în grabă cu un șal pe care îl găsi la îndemână și sa dea fuga spre scară, pentru a ieși pe punte.

Dârdâitor de focul mașinilor, vaporul zbura ca o săgeată azvârlită de coarda arcului și, ocolind la o depărtare ce nu trecea de câțiva stânjeni cel mai înaintat colț al stâncilor, se pregătea, urmând neîncetat să-și stângăcească mersul, să se depărteze de insulă.

Îndârjit, Eol își îmbucă din nenorocire trâmbițele și, repezindu-i în cale groaznice namile de valuri, învinse cu ele mașinile, dete înapoi vasul și repuse în mișcare stâncile ce se aruncară din nou asupra lui.

Pliciuitori de bucurie, munții de apă îl reluară în primire, îl bătură în coaste cu maiurile lor, cântară, care mai de care, să-i dea mai cu grabă și putere lovitura de moarte.

Valurile care trecură peste punte fură și mai nemilostive: pe călători și pe matrozi îi răsturnau de-a rândul, îi dau cu capul de scânduri și plecau, fiecare, cu prăzi de bărbați, de copii și de femei în cutele lor. Căpitanul își pierduse orice nădejde. Înconjurat de ai lui, care îi făceau cu piepturile ca un meterez, el se preda, încrucișându-și brațele.

De pe înălțimea stâncii, Thalassa vedea cu mintea șovăitoare cum vaporul intra în sfârșit între fălcile de granit și cum, trosnind sub dinții lor, el se ducea, bucată cu bucata, până ce, întors cu fundul în sus, rămășița lui de viața i se scurse prin câteva repezi și scurte tresăriri.

Dar înainte ca el să se facă nevăzut, Thalassa, care coborâse în goana către țărm și se dezbrăcase, nu stătu la îndoiala sa intre în mare, să lupte cu grozăvia ei, iar lăsându-se la urmă în voia apelor, i se întâmplă minunea că - cu totul pe neașteptate - i se strecură în brațe un corp, pe care îl strânse la piept fără sa știe nici chiar dacă e mort sau viu și pe care îl scoase afară, ajutat de o zvârcolire a apei.

Si furtuna, ce-și îndeplinise preursirea să ducă pe Caliope către limanul cel tainic și să-i lipească inima de a lui Thalassa, își strânse o aripă și, nebătând decât din cealaltă, își schimbă zborul, pornind către alte țărmuri să răscolească în cale-i alte ape și să hotărască alte sorți.

Iar dintre valurile ce se liniștiră ca prin farmec se revărsă peste insulă ca o împăciuire și menirea femeii în viața lui Thalassa se întâmplă astfel.

Pronaos

Întins pe patul pe care îl trăsese în grabă lângă cămin, corpul de alabastru - o! cât de minunat! - preursitele zori - o! cât de blânde! - zâna fără simțire zăcea aproape goală, goală chiar, sub străvezia zdrențuire a cămășii în care marea o aruncase pe pieptul lui Thalassa.

Din bradul unei mese, pe care o spărsese, și din cele câteva scânduri, o flacără de aur și de safir, în care se amesteca portocaliul și albastrul-deschis vâlvora sub cotlon. Ba izvora din jarul de briliante și de rubine al bradului ce trosnea, se scălda într-un trandafiriu-deschis și împrumuta frăgezimii verdelui unei ape limpezi vesela ademenire.

O lumină de argint tremura pe goliciunea de zână a Caliopei și între corp și flacără se statornicea o logodnă de armonizări. Lumina fâlfâitoare făcea brațe cu degete fluidice și le întindea spre gingășia șoldurilor, spre albăstria

albeață a grumazilor și de acolo, spre micile sânuri împrejurul cărora părea că se joaca.

Dar din flăcări se ridicau ca niște aripi ale căror stoluri - porumbei rupți din soare - se avântau de-a lungul pereților, se izbeau de tavan și dau fuga prin odaie, învârtejind pe pereți ocoale după ocoale. În curând, aripile de lumină prinseră însă de veste că sunt urmărite de altele - acestea negre și mai mari – ciori și corbi a căror viață sta în legătură cu chiar lumina ce izbucnea din vatră.

Dar Thalassa, care nu-și da încă seama dacă făptura pe care o scăpase e vie sau moartă, nu-și aminti mai puțin că, pe vasele pe care cutreierase mările, auzise de ajutoarele care trebuiesc aduse înecaților.

Cu corpul aplecat peste celălalt, el, după ce îi mișcase brațele în temeiul unor anumite ritmuri - cercări făcute să readucă aerul în plămâni - își plimba ușor mâinile pe gâtul ei, le ducea pe alabastrul sânilor, pe fildeșul picioarelor. Lumina flăcărilor îi urmărea degetele, își mărita viața cu a lor, și, din mângâioasă precum fusese, înnebunea împreună cu Thalassa, o înfășura într-o vijelie de clipiri și de răsfrângeri aproape arzătoare...

Iar daca cineva l-ar fi zărit în mijlocul acestor mișcări și dacă l-ar fi văzut aplecându-și corpul înainte și trăgându-și-l înapoi, ar fi crezut că este un nebun care nu știe ce face, sau unul din acei mari stăpânitori ai pianului, care scoale de sub meșteșugirea degetelor arpegii rare, acorduri și triluri ce-și picură mărgăritarele pe urcări și coborâri de scări muzicale nesfârșite.

Mereu mai îndrăznețe, degetele lui părăseau mușchii gâtului și ai brațelor și la rândul lor oprindu-se câtva pe lângă sâni, uitau sexul, coborau mai jos, treceau, fără chiar să-și dea seama despre nimic, dincolo de frageda taina din care țâșnește beția atâtor iluziuni și ajungeau la degetele picioarelor, spre a se înapoia către genunchi, către sâni și gât…

Dar mișcările ce i se iuțeau îl culcau peste corp, îi apropiau ochii și buzele de viață, de ochii și buzele moarte, îi dau înfățișarea sub care se arată oamenii atunci când se îndeletnicesc cu marele bine și marele rău al închegării în viața organică a unei bucăți de spațiu deasupra căreia fac să scânteieze, în aceeași măsură cu conștiința eului, conștiința Universului.

Și nu o dată, în această luptă a lui cu

moartea, i se amestecase părul în al ei; și nu o dată crezuse chiar că-i simțise răsuflarea. Dar în zadar punea urechea să-i asculte bătăile inimii; ele nu i se destăinuiau, iar ciorile și corbii își urmau goana, alergau mai vijelios ca oricând, soseau din urma pe porumbeii de lumină, îi înăbușeau cu aripile și dezlănțuiau în el cumplitul gând că albul corp pe care îl strângea în brațe, și ce nu era o minciuna a simțurilor ca celelalte, mort sau viu, i se cuvenea lui de drept.

Dar alte paseri de lumina, mai strălucite decât tot ce se poate închipui, înviau în cămin – erau nu numai porumbei, ci și granguri, prigori și rândunele, iar toate zburau spre înălțimi, cucereau pereții și tavanul, se năpusteau prin colțuri să omoare ciorile și corbii, bufnitele - pe care le ciocăneau în cap cu repezi lovituri până ce le lăsau golașe de pene - liliecii și întreaga oaste a iadului...

Cuceritoarea lumină alungând astfel întunericul din odaie, îl nimicea și din sufletul lui Thalassa. Corbii și bufnițele se desființau și împreuna cu ei piereau și orice ispite...

Din spărturile de brad pe care le înghesuise pe vatră și ce pâlpâiau cu zgomot, flăcările destindeau aripi portocalii și roșii, mișcau

evantalii de azur spuzite cu argint ori, răsucindu-se asupră-le, învinețeau și se încumetau să scoată la iveală pe bătutul de Dumnezeu șarpe ce, deșirându-și și îngropându-și inelele, se târa cu șiretenie până ce, prinzând putere, se ridica deodată în coadă și jăruia din mijlocul focului...

Răscolitoarea iscodire a iadului nu stărui, cu toate aceste, mult. Stoluri după stoluri, grangurii și porumbeii, turturelele și ciocârliile ce se desprinseseră fără veste dintr-o nouă izbucnire a flăcării o șterseră cu bătăile lor de aripi și rostogoliră de pe tavan și de prin colțuri ciorile și corbii, bufnitele și liliecii...

Dar lupta nu se opri. Odaia se lumina și se întuneca de la o clipa la alta și aci se învârtejau printr-însa aripile iadului, aici ale soarelui.

Uneori însă - când nu se mai aflau peste tot decât lilieci și corbi, șarpele din cămin reînvia de-a binele și tot lungindu-se, își azvârlea umbra spurcatelor inele până pe corpul Caliopei, și până chiar peste acele părți ce se învecinesc cu împăduratele ținuturi ale orașului Cnid, unde Venera și-a așezat trandafiria peșteră și de unde țâșnește prea vestitul nectar ce, cu toate acestea, nu îmbată decât atunci când e

turnat de Cupidon.

Siliți fără voie să urmărească mârșava târâre, ochii lui Thalassa se deslușeau pentru întâia oară asupra osebirei ce este între un sex și celălalt...

O mai vijelioasă și amețitoare mișcare a flăcărilor nimici însă din nou pe șarpe și presărând pe locurile pe care el își plimbase pângărirea umbrei mari crini albi și petale de nori de migdali, zambile roze și toată zăpada de flori a primăverii, împresură pe Thalassa cu gânduri ce-i coborâră cerul în suflet.

De altminteri, Eros, el însuși, nu împrumutase trupescul vestmânt al frumosului tânăr ca să ajungă la jalnica josnicie a unei izbânzi de așa fel. Prinosul pe care îl voia el pe altarul său de zeu era al unui suflet care prin singura nemărginire a dragostei ar primi să se nimicească împreună cu corpul în sufletul și corpul prea iubitului...

Scopul semețului fiu al cerurilor era deci neîncetat același: urmărirea cea fără preget a desființării lui două în una și a retrimiterii în pacea nemișcării a nesfârșitelor serii de numere ieșite din unitatea din care au luat viață și din care s-au împrăștiat la început în toate părțile.

Mărgean alb, pe ale căror degete unghiile își silniceau sidefurile, picioarele copilei erau dar reluate între mâinile lui de căldură și frământate cu viață...

Aplecat cum se afla peste obrazul și inima Caliopei, el se silea să facă să scapere scânteia cea tainică din jarul ce-l mistuia și, descleștându-i dinții, își lipea buzele de ale ei, pentru a-i trimite în suflet o parte din însuși sufletul lui.

Prin odaie, jocurile de umbra și de lumină își urmau alergările. Se înmulțeau corbii și liliecii? Nenumărate și groaznice îi năvăleau în minte și gândurile întunericului... Unul, mai cu seamă, îl tulbura: cel că flacăra din el ar zdruncina, poate, prin actul vieții, nedeszăvorâtele vreodată porți ale morții.

Deși lipsită de orice prejudecăți, firea lui - deopotrivă în această privință cu a celor de tot mari și cu a celor de tot nebuni, fire ce ar fi stors plăcerea din orice durere și binele din orice ticăloșie - se da însă înapoi din fața tainicelor ape în care credea pe Caliope dusă: căci viața aleargă după viață ca pământul după soare.

Dar ciori și corbi, bufnițe și lilieci aproape nu

mai erau. Lumina ce se făcuse mare troienea odaia sub o surpare de roze de argint, de aur, de roze-roze, și puteri ce se simțeau, dar ce nu se vedeau, își răsfirau însuflețirea peste învinețitul corp, îl scoteau ca din fundul apelor morții și, aruncând pe Thalassa înapoi, aprindeau deodată albastrele stele ale ochilor Caliopei...

Iar fără să priceapă taina ce-l dusese acolo, Thalassa, care se oprise câtva lângă ușă, o deschise și se afla în vioria liniște a nopții ce se spălase de catranul ce-o smolise...

Pasuri ca de lup o tulburară cu toate acestea multă vreme încă și ochi de jăratic se arătară multa vreme peste insulă, când într-o parte când în alta a ei...

Cimpoi și Tibicine

Caliope deschisele ochii, însă recăzu aproape îndată într-un somn adânc. Simțirea ce, redeșteptându-se, o cuprinsese, fusese mai întâi a mirării.

Tot ce-o înconjura - mica odaie cu pereții văruiți, patul de scânduri pe care dormise, dulapul din fața ei și o masa de brad, cu toate că erau lucruri de netăgăduit, i se arătară ca niște păreri. În zadar se freca la ochi, crezând că poate doarme încă, visul în care se simțea cufundată nu se risipea. Uitase până și de plecarea ei de acasă și nu-și mai amintea nici de vapor, nici de furtună. Dar împrejurarea ce o zăpăci și mai mult fu de-a se vedea într-o cămașă zdrențuită și culcată pe salteaua de paie a unui pat de scânduri.

Zgomotul mării ce-i cuprinse auzul și înaltele ierburi ce se mișcau pe după geamurile albăstrii înveselite de soare, îi reumplură însă gândul cu

groaza furtunii prin care trecuse.

Primejduirea vasului și ducerea lui la fund nu-i lăsaseră, cu toate acestea, în minte, cea mai mică urmă. Tot ce-și închipuise era cel mult că dânsul, spre a se adăposti, izbutise sa intre în vreunul din micile porturi de pe coasta Asiei și ca odaia în care se găsește trebuia să fie a unui mic han de prin vreunul din ele.

Nedumerirea nemaidându-i răgaz, își căută cu ochii vestmintele și, neaflându-le, privirea i se opri pe un cuier în care erau atârnați niște pantaloni de dril, un tricou marinar vărgat cu verde și un brâu roșu.

Înfășurată în pâsla ce învelise patul, sări jos să mai facă și alte cercetări, dar nu mai descoperi decât doi mari și grosolani pantofi și o beretă de matroz. Cu un ac și cu puțină ață - peste care dete în cutia mesei - înseilă cum putu pantalonii, resfrângându-i pe dinăuntru ca să-i scurteze și după ce-i îmbrăcă umplu pantofii cu hârtie, își băgă picioarele într-înșii, își puse pe piept tricoul, pe care și-l îngustă, își înfășură mijlocul cu brâul și, așezându-și pe cap bereta, se îndreptă spre ușă... Înainte însă de-a o deschide, în trecerea ei pe lângă oglinda pe care o zări într-un cui, o desprinse și se uită în ea. Și

când, în locul fetiței ce știa că este, i se arătă acolo drăgălașul de băiețandru în care se schimbase, o apucă un râs nebun, se strâmbă la el, îi arată limba și sfârși prin a-i da cu tifla...

Dar păcăliciul de sub geam, cu toate că-și scotea și el limba la ea și că-i da și el cu tifla, era frumos de pica. Scânteietoarele și inelatele șuvițe de aur ce-i scăpau de sub beretă, alunecându-i pe gât și sărutându-i obrajii, îi înmulțeau nurii și Caliope, în loc să mai râdă și să se mai strâmbe la el, își apropia obrazul de al lui, îi trimitea bezele și încerca să-i ajungă buzele prin geamul albăstriu și rece. E de crezut chiar că dacă ar fi putut l-ar fi smuls de sub geam să se joace cu el de-a baba oarba, ori de-a hoața-ascunselea, cu opi-secni-secna-bi și cu țangăr-mangăr-na-cafto, pentru a sfârși cu ti-afto-berlengher-buf.

Thalassa, care nu adormise decât despre ziuă, se culcase în pragul ușii, rostogolit în roșia lui manta de aba -rămășiță de purpură romană pe umerii sciți și traci ai balcanicelor popoare. Dar obiceiul de a fi pe picioare o dată cu ivirea soarelui îl deșteptă de cum se crăpa de ziua și tot el îl duse spre far, în care se urcă și unde își îndeplini, ca totdeauna, zilnicele îndatoriri.

Ridicat de o palmă, soarele părea că plutește deasupra mării. Straiele de aburi brumării se risipeau sorbite de el. Ceva mai jos, acolo unde marea părea că se împreună cu cerul, o dungă de un vioriu-închis se prelungea într-o parte și înalta.

Coborât din far, Thalassa se gândea cum să dea ochii cu făptura pe care marea i-o azvârlise în brațe...

Dar cât farmec nu se dezlipi pentru el din clipa în care, la colțul uneia din potecile pe care le bătătorise, se văzu întâmpinat de un neînchipuit de frumos băiețandru.

Că-și spuseră multe la această a lor întâia întâlnire nu încape îndoiala. Dar câte și le-au spus sunt greu de povestit. Ce este fapt e că înainte chiar ca ei să-și fi vorbit, privirile li se încărcară cu sufletele lor... Al Caliopei, ce se aruncase mai întâi în al lui Thalassa, căzuse în el ca porumbelul în ghearele uliului... Al lui Thalassa, deși cu o clipa mai târziu, se prăvălise în al Caliopei ca un soare ce scapă din osie și alunecă în nemărginire, împreună cu lumile pe cure le târăște după el. Și când Caliope mișcă buzele să-i vorbească, graiul i se făcu de miere și de vin.

De miere pentru că se asemăna cu dulceața florilor și de vin pentru că îmbăta pe Thalassa ca un must stors din strugurii din Syracuza ori din Șiraz. Când, dimpotrivă, cel care vorbi fu Thalassa, cuvintele pe care el le spuse părură Caliopei că sunt ale soarelui și că se auresc ca grânele în vremea secerișului.

Împrejurimile, ce le pieriră în aceeași vreme din ochi, îi făcură să nu mai fie decât ei doi pe pământ. Cât despre deosebirile lumești în care se născuseră și ce ar fi trebuit sa-i despartă pe veci, ele se șterseră, ca și cum n-ar fi fost. Cu ochii și cu graiul, ei își spuseră tot ce pot să-și spună doi copii care cred ca fericirea este pentru oameni.

Când însă Thalassa fu silit să-i povestească soarta vaporului, milostenia minciunii îi polei cuvintele spre a-i da încredințarea că toți cei de pe vas au fost mântuiți și că dânșii trebuie să se afle acum la Constantinopol, unde îi va fi dus corabia ce le venise în ajutor, pe când ea singură luată de pe punte de un val fusese scoasă la țărm de dânsul. Caliope îi sorbea vorbele, dar când auzi partea din urmă a spuselor lui, obrajii i se îmbujorară, gândindu-se că va fi fost văzută de Thalassa în starea în care

se deșteptase pe patul de scânduri al odăii.

Și, cu toate acestea, îndată ce el o întrebă dacă n-ar fi bine să dea vreun semnal bastimentelor din largul mării, spre a se opri și a trimite o barcă s-o ia, drăcușorul de băiat și drăcoaica de fetița îi făcu mutre, se strâmbă la el, iar pe jumătate glumeață și pe jumătate supărată, îl făcu să înțeleagă că n-are nevoie să-i poarte de grija, că doamna care o întovărășise va ști ea ce să facă și că el nu e, cum se lăudase a fi, un coborâtor din neamul zeilor, ci un curat mojic, un om de rând, cu desăvârșire rău-crescut.

Zilele ce se scurseră de atunci se deșirară pentru amândoi printre florile de măceși ale dimineților și se păstrară, mult timp, primăvăratice și vesele.

Fragedă încă - așa cum este totdeauna verdeața în aprilie și mai - iarba, ce crescuse înaltă, înecase pe Thalassa până la umeri și trecuse de capul Caliopei. Pitite în albăstria ei umbră, flori nenumărate - cuișoare și tămâioase, garofițe pembe, portocaliul lapte al cucului -își sporeau miresmele, împrăștiindu-le de la una la alta, își spuneau, cu ajutorul nevăzutelor unde, cuvinte pe care oamenii nu le aud, dar ce sunt

însuși graiul florilor.

Copilăroasele jocuri ale Caliopei, râsetele argintii ale amândoror se răsfirară peste insulă din zori în amurg, până ce iunie, înlocuindu-le cu lenevia din căldurile lui, îi aduse într-o apropiere ce, cu toate că nu era mai mare, părea însă mai îngrijitoare.

Culcați în preajma farului, ei își povesteau multe și de toate fără să-și spună mai nimic. Când Thalassa i se uita în ochi, credea ca străbate în adâncimile mării, iar când ochii ce se înecau într-ai lui erau ai Caliopei, el clipea și își apleca pleoapele, ca și cum privirile i s-ar fi dus în soare.

O dată cu răcoarea serii sau a vreunei adieri ce se ridica dinspre mare, ei își reîncepeau jocurile, se apucau din nou la întrecere, se ascundeau când pe după o clădire, când prin iarbă, și își strigau și își răspundeau: „cucu", „cucu". Dar foarte des și tocmai când Thalassa se aștepta mai puțin, ea se furișa fără zgomot în spatele lui, îi sărea în cârcă și, petrecându-i un șiret prin gura, îl plesnea peste obraz cu o biciușcă din ierburi împletite...

Ca s-o sperie, el o lua razna cu dânsa, hoihăia de răsunau stâncile și nu-și înceta săriturile cu

una, cu două.

Dar Caliope, care se dedulcise cu acest fel de joc, abia simțea ca i se domolește căluțul, că și începea să-l asmuță iar...

Îmbrâncit cum fusese fără veste în viața adevărurilor obștești, Thalassa se afla pe cale să ajungă un om ca ceilalți. Sub imboldul tinereții, sănătatea i se întorsese.

Și, cu toate acestea, lucrul de care el se ferea mai mult era tocmai cel de a se lăsa în voia mișcărilor ce-l tulburau...

Teama ca nu cumva sa fie și ea vreo nălucă, pe care s-o piardă îndată ce-ar strânge-o în brațe, îl oprea mai cu seamă. Îl mai ținea însă pe Ioc și alt gând: cel să nu cufunde, prin pângărirea lui, in ticăloșia noroiului unei mlaștini trandafiria vărsare de zori a sufletului de nevinovăție peste care dogoririle trupești nu trecuseră.

În Caliope se trăgăneau de asemenea fel de șovăiri. Gândindu-se la tatăl și la mama ei, care amândoi o credeau moarta, înduioșată, se hotăra să le dea grabnic de veste despre locul unde se află, deși tremura la singura presupunere că într-o zi sau în alta va fi silită să se despartă de Thalassa.

Acest băiețandru sfios și îndrăzneț i se așezase atât de adânc în suflet, încât nimeni nu l-ar fi putut smulge de acolo fără ca ea să moară.

Simțindu-se pe veci a lui, nebunatica zglobie își da totuși seama că prăpastia ce era între Thalassa și ea este cea dintre orice fată și orice băiat, dar peste care dragostea aruncă pod de aur după ce o umple cu flori...

Întrucât o privea pe dânsa, e adevărat că împrejurările în care fusese crescută de părinți abia îi îngăduiseră să ia cunoștință că băiatul nu e fată și că fata nu e băiat, fără ca să știe, totuși, ce e a fi băiat sau ce e a fi fată.

Neastâmpărată cum era, îi punea feluri de întrebări, și el, care îți ținea cu greu râsul, îi spunea că osebirea dintre unul și altul stă în faptul că băieților le creste păr pe buze și, uneori, pe picioare și pe brațe, iar că femeilor nu le crește decât la subțioara.

Dar Caliope nu se da învinsă: ea vrea să știe că de ce sunt băieții mai tari decât fetele, iar petrecându-i pe după gât brațul, îi frământa cu degetele mâinii celuilalt braț mușchii grumazilor și ai sânilor, ce se răzvrăteau și se întăreau ca piatra. În sfârșit, ca să dovedească

dacă el i-a spus adevărul sau dacă numai a mințit-o, se apuca să-l gâdile și întețea jocul până ce râsul pe care îl făcea să se pornească îl silea să se tăvălească prin iarbă și s-o roage să-l lase, că nu-i va mai ascunde nimic.

Dar tot ce-i spunea și de rândul acela nu era din nou decât un nou fleac, și Caliope, spre a-l pedepsi, îl lovea cu biciușca cea din ierburi împletită, îi sărea iar în cârcă și, vrând-nevrând, îl făcea iar cal.

Biruitoare în amândoi, căldura despletea iarba de pe insulă ca o coamă ce se mișcă la cea mai mică adiere. Cerurile aiureau și marea gâfâia.

Nemilostiv și cutremurător cezar în lumea visurilor, Thalassa însă era în cealaltă un copil pentru care femeia este zâna de rouă ce ar fi prăvălită de pe altarul ei la cea mai ușoară atingere a patimei. De flăcări când ieșea din realitate, pe loc ce se izbea de ea, se făcea de gheață și singure vestmintele de băiat îl mai apropiau de Caliope. Dânsa, care nici nu-i bănuia starea sufletească, îl ațâța cu întrebări neîncetat mai primejdioase. Stăruia, între altele, să știe dacă e adevărat — precum i se povestise de o bătrână ce ținea de casa lor — că pruncul

izbucnește afară dintr-o bubă ce li se deschide fetelor la subțioară și că e destul ca un băiat să le sărute, pentru ca buba să și fie gata.

Și, mai din glumă, mai cu dinadinsul, ce voia acum era tocmai facerea zisei bube, pe care, de altminteri, i-o și cerea, pentru a-i dovedi, spunea dânsa, cât de drag îi este el și câtă mulțumire n-ar simți dacă pustia asta de bubă i-ar fi făcută tocmai de dânsul, pentru ca copilul ce ar buști de acolo să-i semene lui ca o picătură de apă.

Negreșit că râsul ce-l apuca putea cu greu să fie oprit. Însă ea nu vrea să știe de nimic și o ținea la fel, una și bună.

Hrănită, ziua, de soare și de neprecugetatele ei ațâțări; sporită, noaptea, de ispita destinderii mușchilor și a hainei întunericului, flacăra vârstei ce bătea pe tânăr cu uriașul ei talaz nu izbutea, cu toate aceste, să-i înfrângă șovăirile. Bubele lui, ce ar fi mâncat pe ale Caliopei ca pe niște cireșe pietroase, feciorelnicii sâni, ce ar fi fost prădați de flori ca o gradină din basme pentru nunta vreunui fecior de împărat, se aflau deopotrivă sub lăcomia acelorași simțiri ce, de la început, nu încetaseră s-o înfășoare.

Hotărârile firii nu pot sa fie însă stăvilite. Mai

tari ca orice voința omenească, ele își urmează mersul către îndeplinirea țintei lor, iar ele lucrau și într-unul și într-altul cu o putere asemănată. Însăși deosebirea de naștere a Caliopei, cât și cea de avere a părinților ei, deosebiri ce păreau că o preursiseră să strălucească pe cele mai înalte trepte lumești, și însuși faptul ca Thalassa nu era decât un copil din popor, care abia știa sa scrie și sa citească, erau, la urma urmei, niște împrejurări ce trebuiau, fără doar și poate, să le mărească dragostea.

Adevăr vecinic este, de altminteri, că tot ce nu e la fel caută neîncetat să vie în atingere și iarăși adevăr este că prea marea apropiere nu întârziază să aducă viitoare asemănări și, prin urmare, prevăzute și sigure depărtări.

Astfel, pe când în Caliope nu lucra decât un nespus îndemn de jertfă, în Thalassa vorbea semeția și cruzimea biruitorilor. Firea ei era dintre acelea care și-ar fi aflat bucuria până și în cele mai nemărginite suferinți, dacă ar fi știut ca din ele ar fi stors o cât de mică mulțumire pe seama ființei prea iubite. În sufletul lui Thalassa nu încăpea, dimpotrivă, decât neînfrânata dorință de a robi, de a face din voința sa o lege

și de a călca peste orice, spre a-și ajunge îndeplinirea până și a celor mai neînsemnate plăceri.

Mintea și simțirea acestui copil erau, într-un cuvânt, dintre cele mai ciudate.

Patima pe care obștea o numește dragoste nu-i zbuciumase niciodată inima. Se iubea prea mult pe el ca să mai poată iubi pe alții, sau, dacă aceasta i s-ar fi întâmplat, ar fi fost numai dacă ar fi întâlnit pe o ființă în care să nu se vadă decât tot pe dânsul.

Alcătuire cu desăvârșire deosebită, mintea lui înlocuia învățătura ce-i lipsea prin un fel de putere tainica, ce-l făcea sa urce spre înaltele culmi ale științei.

Fiind ce era, el nu putea dar să rămână, sufletește, decât străin de Caliope. Primejdia ce-l pândea nu era însă mai puțin mare. Glumele și jocurile o întăreau în măsură cu prisosul pe viață al amândoror.

Calul, pe care ea îl silea câteodată să-l facă, se schimba - cu cât trecea - într-un fugar zvăpăiat, într-un fel de armăsar cu meteahnă, care se poticnea cu ea de-a binelea și care - cum se întâmpla, cum nu se întâmpla - o azvârlea – de câte ori cădea - așa cum le-ar fi plăcut multor

femei sa cadă. Și tot pe negândite, sau poate și pe gândite, calul cu două picioare și cu chip și brațe de om - cal ori drac - își furișa mâinile pe sub tricoul ei, îi ardea sfârcurile sânilor cu degetele și o pironea fără răsuflare sub jarul din el.

Caliope încerca sa înlăture pieptul ce-o apăsa, dar stăpânindu-și iute micile înfiorări, în loc să-l depărteze, cu o mână îl împingea înapoi, iar cu cealaltă îl trăgea tot mai mult spre ea. Buzele, însă, nu li se împreunau. Nu li se împreunau fiindcă Thalassa fugea ca de foc de cele care căutau pe ale lui. Și o altă lege se învedera: că de câte ori alergi după o izbândă, de atâtea ori ea se trage înapoi și că, dacă vrei s-o dobândești, trebuie să-i aștepți, liniștit, sosirea.

Căci, oricare ți-ar fi iubirea, cu cât te înfigi mai mult într-un suflet, singur tu ești cel care îl obosești, care îl scârbești și pe care sfârșești prin a-l depărta de tine.

Neajungându-și scopul, Caliope se hotăra, prin urmare, să se folosească de somnul în care el se adâncea,

când i se culca în prag, cu corpul și cu obrazul pe jumătate căzute în albastrele băltoace ale lunii. El însă nu dormea - după cum

este obiceiul a se spune - decât cu un ochi închis și cu altul deschis.

Dar căldura crescuse. De la douăsprezece în sus, ea se făcea nesuferita. Soarele arpegia peste insulă, aprinzând pe rând colțurile stâncii și făcând să vâlvoreze coperișul farului. Vârful ierburilor nu mai era decât paie. Viața se retrăsese din fiece fir către rădăcinile lui. Cerul, pământul și marea păreau că ard.

Spre a scăpa de ispitele ce-l pândeau, Thalassa, sub cuvânt că are de lucru la far, se zăvorea înăuntru.

Părăsită în voia ei și neavând cu ce să-și petreacă vremea, Caliope se lăsa pe pat și căuta să doarmă. Flăcările de afară îi biciuiau însă sângele, îi răzvrăteau simțurile și ea se pomenea înconjurată de feluriții Thalassa pe care îi purta în închipuire. Strecurându-i-se pe rând pe dinainte, dânșii se schimbau în mii de feluri; erau aci soldați romani, cu pulpele și brațele goale și cu sânurile acoperite cu pieptare din solzi de alămuri; aci cavalerești întrupări ale veacului de mijloc, în armure de fier sau în zale țăcănitoare și aci frumoșii paji cu strânse țesături de mătase pe plasticitatea picioarelor și pieptului… Dar cu toate că toți semănau cu

Thalassa și că toți erau deopotrivă de frumoși, unii aveau ochii negri ca noaptea și alții blânzi și dulci ca un răsărit de luna sub taina codrilor. Dar, orișicum ar fi fost ei, fiindcă în fiecare scânteia un Thalassa, galeșe se duceau privirile Caliopei.

Cât despre Thalassa cel adevărat, adeseori, gonit din far de zăduful amiazului. el alerga spre țărm, intra o clipă în răcoarea sanctuarului, în care se dezbrăca, și se azvârlea, la urmă, în apa rece a mării, culcându-se când pe un val, când pe altul, și lăsându-se să fie legănat de toate...

Înapoiat, mai târziu, între răcoarea marmorelor, în mijlocul nespusei lâncezeli ce-l apuca, el nici nu-și mai da osteneala, într-o zi, să-și mai îmbrace vestmintele, pe care le lăsase acolo, ci, înfășurându-se în mantaua și în cearșaful aduse cu dânsul, se culca pe străveziul jertfelnic, părăsindu-și corpul și sufletul unor clipe de împăciuitoare și fericită odihnă.

Aceeași simțire - nevoia de a se mai afla în aer liber -se deștepta câteodată și în Caliope, o ducea să părăsească odaia și să ciocănească cu o piatră în ușa farului, iar - neprimind nici un răspuns - o făcea să colinde insula, să alerge

printre steiuri, s-o ia de jur împrejurul țărmilor, doar de o da de vreo adiere și doar de-o întâlni pe Thalassa.

Neaflarea lui o îngrijea însă și gânduri și griji de tot felul îi strângeau inima. Dumnezeule! își zicea ea atunci, poate că Thalassa, intrând în mare și voind să se scalde, va fi fost izbit de vreun val, luat de el și târât departe. Poate iar - căci ce nu se poate? - îi va fi venit vreo amețeală, va fi alunecat în vreo vâltoare și - „Dumnezeule! Dumnezeule!" - se va fi culcat în fundul apei - înecat - mort. Răsunetele insulei erau tulburate astfel de neîncetatele ei strigăte. Chemându-l pe nume din toate puterile și urcându-se din nou pe stânci, ea se uita peste tot, se întorcea în odaie, alerga spre ușa farului, în care bătea din nou și nu se liniștea până ce nu da cu ochii de el. Alteori, când de asemeni îl căuta și nu-l găsea, o teamă mai ciudată îi întuneca mintea: Plecarea ei de acasă, vaporul și furtuna, insula și Thalassa, el însuși, i se înfățișau ca niște lucruri așa de neadevărate, încât, cu încetul, o încredințau ca nici nu sunt altceva, că ea, Caliope, e tot acasă și că, negreșit, doarme dusă de vreun vis din care, când se va deștepta, nu va mai rămâne nimic.

Fără îndoială, știa de minune că umblă, că simte și cugetă, că vede și aude, dar în somn? în somn oare nu se vede și nu se aude, nu se îndeplinesc mișcări, nu se vorbește chiar, și cu toate acestea, tot ce pare adevăr e oare altceva decât o vremelnică rătăcire a minții și a simțurilor?

Cercetările ei, ce reîncepeau atunci, se făceau astfel tot mai aprige și, într-o asemenea zi, o duceau lângă intrarea sanctuarului, iar tocmai în vremea când Thalassa, ieșit din înviorarea valurilor, își dormea pe masa jertfelnic așternută cu roșia desfășurare a mantalei, arzătoarea furtună a refluxului de putere și de tinerețe ce-l reluase în stăpânire. Cu un picior întins și cu altul atârnându-i în jos, corpul lui aproape gol, de pe care cearșaful alunecase în parte, își răsfrângea în oglindirea pereților spartana plasticitate, și când Pheb, ce coborâse pe cer până în dreptul intrării sanctuarului, își repezi înăuntru săgețile de aur și sângeroasa purpură a apusului, atât el cât și păgânescul subsol de olimpian sau apolonian templu părură că se rup din loc și că, învârtejindu-se cu o amețitoare iuțeală, se duc să cadă drept în soare.

Caliope, care îi atinsese pragul și care îi

cercetase cu ochii adâncimea, întrevăzu, în penumbra aurie, ceva care nu i se mai arăta a fi o pământească făptură, ci un zeu cu totul și cu totul ciocănit din aur, iar al cărui suflet ar fi curatul aur al luminii.

Agățându-se, spre a nu face un pas înainte, cu amândouă mâinile, de sculptatele chenare ale dreptunghiului intrării și voind chiar să se tragă înapoi, ea nu izbutea decât să se plece și mai mult peste abis. Ochii ei, oricât ar fi vrut dânsa să-i dezlipească de pe Thalassa, rămâneau țintiți asupra lui și, cu voia sau fără voia ei, inelatul păr de aur, fluidicul aur al obrajilor, purpuriile buze înflăcărate cu aur roșu, aurul ce ca apele Pactolului îi curgea de pe umeri, cel de pe colnicele brațelor și pieptului, arama picioarelor, pe care ridicăturile mușchilor o aureau cu scânteieri, tot aurul viu ce se află pe un corp de frumusețe și de putere, precum și cel cu care soarele îl suflă i se azvârlea în priviri, îi curgea topit în sânge și, neștirbindu-i nevinovăția, îi ducea pe prea iubitul în suflet și în corp.

Oglindită pe poleiul gheții pereților, ispita de pe jertfelnic, răsfrângându-se pe tavan, se lungea pe lespezi și Caliope simțea că brațe

nevăzute o iau pe sus, că o împing către un nou pas și apoi către altul; că ea face chiar acele pasuri cu adevărat și că ele o poartă și o apropie de sfinx, de scrisa din soarta ei.

Și dintre trâmbițările ce-i tulburau auzul și ce semănau cu o trufie deopotrivă cu a tibicinelor romane de odinioară, se desprindeau romanțele fără cuvinte ce nu cântă pentru oameni decât o dată în viata lor.

Dar în momentul când ajunse la doi pași de jertfelnic, și numai la doi pași de prăpastie, o mișcare a lui Thalassa înlătură până și cel de pe urmă colț de cearșaf ce i se ținuse agățat de mijloc și ea zări, în locul ce până atunci fusese coperit, o tolănire ca de bestie, ce nu era nici șarpe și nici pasăre și ce nu avea nici picioare și nici aripi. Inelarea ei posomorită dovedea că trebuie să fie din neamul târâtoarelor, deși era din altul mai tainic - dintr-unul ce rămâne mult timp necunoscut fetelor de împărați și ce nu fusese nici măcar închipuit de Caliope.

Însă, ori din ce neam ar fi fost acea năprasnică ciudățenie - în ea care este - pentru a spune adevărul -singurul temei al vieții - care străbate printre zăvoare și paznici în inima celor mai crăiești și împărătești palaturi, care - zmeu

înaripat - își răstoarnă prăzile, cu răsuflarea tăiată, sub junghiul plăcerii, care nu ține seama de strigăte și plânsete, de mânii și împotriviri, și care așterne sub ea orice osebiri lumești, care cutremură pe cele mai plăpânde făpturi cu viață și cu moarte, în ea Caliope presimțea, totuși, omorâtoarea mușcătură și o închipuia că va fi în ochii prea iubitului făcută.

Jalnice bălăngăniri de clopote ce chemau la pogribanie i se trăgănară astfel în simțire... Ele înlocuiră arzătoarele trâmbițări, iar Caliope nu mai văzu pe Thalassa decât rostogolit în moarte de dihania ce, neîndoios, i se urcase acolo pe când dormea.

Cu toate acestea, hotărâtoarea mișcare ce o făcu - și o făcu chiar de ar fi fost să moară în urmă dintr-însa, iar, ca sa-l scape, se aruncă cu iuțeala fulgerului asupra bestiei, o apucă de mijloc, își încleștă degetele pe ea, voi să-i înăbușească o data cu viața, urâțenia, și, smucind-o cu putere, cercă s-o urnească din loc și să-i strivească capul de pereți.

Dar amorțita ciudățenie îi zvâcni fără veste între degete, se lungi și îți umfla inelele, fumegă și se îngroșă de turbare, și Caliope simți că, aproape în același timp cu bestia ce dintr-un salt

îi scapă din mână, încape între brațe ce se închid asupra-i, ce-o prăvălesc între sângeriile brazde ale cutelor mantalei, pe când dinți și unghii ca de pasăre de pradă o sângerează, îi sfâșie hainele, o despoaie toată…

Grijania de foc

...Dar - ora lui Priap fu peste Caliope și un strigăt urmat de vorbe îngânate și de alte strigăte, tăie aerul.

Pe jertfelnic se mișca o luptă ce, amestecată cu strigătele, se răsuci într-o încolăcire de vârtej și carnea feciorelnică se munci ea singură, spre a face via teacă a unui paloș.

Nu trecu însă mult și Thalassa păru Caliopei înspăimântător și ea căută să-l înlăture, înfingându-și dinții în unul din umerii lui. Dar ochii ei întâlniră ochii de flăcări și crezu că vede pe însuși zeul luminii, pe Helios, în care primi să se cufunde și să moară. Cărnurile ei sfâșiate țipau zadarnic. Un nou vârtej o luă pe limbile lui de foc și o ridică de la pământ. Pereții, jertfelnicul pe care era răstignită, tavanul, se puseră în mișcare și, amețind-o și sfârșind-o, luându-i văzul și răsuflarea, o îmbrânciră cu capul în jos într-o vultoare de

întuneric roșu.

Mâinile de foc ce treceau peste ea o frământau ca pe o pâine și, nimicindu-i putința oricărei mișcări, făceau loc unei nemilostenii ca de rât, ce i se înfigea în cărnurile rănite, ce i le scotocea cu lăcomie, și ce, croindu-si făgașul printre ele, și-l adâncea.

De fapt, scris este la carte ca din durere să nască plăcerea și ca mărimea ei să fie deopotrivă cu pângărirea și cruzimea săvârșită, cât și cu zvârcolirile nesupunerii întâmpinate.

Și tot la carte scris stă ca umilirea și silnicia unei făpturi ale cărei împotriviri au fost înlăturate sa înzecească bucuria izbânzii biruitorului și să deștepte în aceeași măsură pe a biruitului.

Căci, orice s-ar zice, mulțumirea să simți că mori este tot așa de mare ca și cea pe care ți-o dă viața.

Și tot așa: plăcere este sa răzbești pe altul în bătaie și plăcere este să fii răzbit de dânsul.

Și pentru aceasta, Caliope, care murea și nu murea și care s-ar fi făcut fiară ca să-l sfâșie, nu-l vrea, dar îl strângea în brațe, își lipea pieptul de al lui și lăsa buzele să-i fie supte de lipitorile pe care le simțea că-i beau sufletul.

Ea se îmbăta de durere cum te îmbeți de vin și hohotea de plâns fiindcă se vedea batjocorită cu atâta nerușinare și cruzime. La urma urmei o mai cuprindea și alt necaz: cel că nu era în putința ei să-și asemuiască sufletul așa de cu desăvârșire cu al lui încât să nu mai întocmească cu preaiubitul - cu zeul și cu mizerabilul - decât o aceeași bătaie de inimă. De astă dată cine făcea pe calul nu mai era însă Thalassa, și zăbalele în gură le purta ea.

În boiestru sau în trap, când de voie, când de nevoie, cea care pleca, de astă dată, era ea. Thalassa, deși împrejurările nu-i îngăduiseră nici să-și proptească cel puțin picioarele în scări, o stăpânea cu întregul corp aplecat spre gâtul ei, pe după care își trecea un braț, pe când, cu șoldurile și cu brațul care îi rămăsese liber, o împingea către mistuitorul pisc al voluptăților, de unde, apoi, o făcea să-și ia vânt, să sară cu el în soare, unde cădea în mijlocul unor împroșcări de aur topit, ce intrau în ea și ce se vărsau împrejuru-i.

Grijania liturghiei de foc cu care lua cunoștință îi era turnată iute - foarte iute - dar clipele erau veacuri, printre care Priap încetinea mișcările lui Thalassa, i le oprea chiar, spre a-l

repezi și mai năbădăios către iconostasul din fundul altarului Venerei, și pe care, ajungându-l, îl zguduia cu țepene lovituri ca de berbece când bate taracii la o moară.

Cu obrazul jupuit și sângerat de frecușurile primite, copilandrul căruia, în acest locaș, i s-a dat slujba să miște cădelnița în fața popii și să răspundă cu „Doamne miluiește și aleluia" la boscorodelile rugăciunilor, strâns cu ușa de vlădica, pe care îl găsise căpiala, se scrivea de plâns, tremura vargă și nu se hotăra cu nici un chip să umple potirul a doua oară cu vinul tainei.

Dar cu Preasfântul nu era de glumit: îi trăgea dăscăliciului de-i mergeau fulgii; îl făcea să vadă stele verzi, și dându-l cu capul când de un perete, când de altul, se pomenea cu el că o rupe și cu „aleluia", și cu „Doamne miluiește", și că le striga, apoi, cu glas tare, pe amândouă, până zicea că nu e el.

Piciul, însă, o băga pe mânecă, fiindcă vedea că slujba nu se mai sfârșește, își spunea ca s-au dus boii dracului și se hotăra, orice ar fi să iasă, să nu mai dea semn de viață, să facă pe mortul. Dar târnuielile pe care i le da arhiereul îl scoteau din îndărătnicie, iar, deși era aproape o

rană în întregimea lui, îl făceau să toarne și să primească neîncetat cuminecătura...

Caliope, din al șaptelea cer de care trecuse, se pomenea în al optulea și din acesta se izbea pe nerăsuflate de nimicitorul prag al celui de al nouălea, în care intra - și în care ochii nu mai văd, urechile nu mai aud și limba aproape cu moarte se leagă.

Pe dinăuntru, templul ardea dintr-o parte în alta în flăcări de gheenă. Mozaicurile de preț, pângărite cu sânge închegat, îl prefăceau într-o urlătoare Sfântă Sofie la intrarea păgânilor în ea.

Cât ținu pentru Caliope acea vecinicie și care i-au fost simțirile și cugetările în vremea cât ea a dăinuit, cine ar ști sa spună? Este, poate, mai aproape de adevăr că pe când o ardeau toate flăcările și o duceau toate vârtejurile, ea n-avea nici un gând și că, afară de simțirea schingiuirii și a plăcerii, abia își da seama că un Thalassa care și-a ieșit din minți o ținea încleștata între brațe de oțel, că-i sfâșiase mai întâi îmbrăcămintea și că - drăcesc și dumnezeiesc - îi bătea acum în suflet și în corp, cu grele lovituri de ciocan, cele nouă ceruri și cele nouă iaduri.

Dar soarele, aprinzând părul lui Thalassa,

care îi murise o clipă pe sâni, îi puse pe cap un coif de aur și îmbucând păgânește tibicine ale neronianelor izbânzi, îl lipi mai strâns de ea și din al noulea cer, dincolo de care s-ar fi crezut că e numai nimicul, o duse – printre scrâșniri de dinți și lacrimi - în al zecelea și în al unsprezecelea și nu se opri - desființându-se și desființând-o - decât în al douăsprezecelea și cel de pe urmă.

De ciuda și de mânie, Eros, care vedea osebirile dintre suflete păstrându-și puterea, își acoperea fața, căci din nici o parte - fie din lumea sufletească, fie din cea planetară — nu se ivea întoarcerea lui doua către una, și numerile își duceau înainte seriile, iar tot ce este își urma mișcarea, și deci viața, prin neasemănările din acest tot.

Dezbrăcat de gloria lui, soarele astupa cu un ochi ca de foc intrarea sanctuarului, răspândind pe pereți o sfâșietoare moarte de zi, iar dintre Caliope și Thalassa, cel care se deștepta mai întâi din nesimțire fu dânsul. La o deplină conștiință a vieții el nu se întoarse însă îndată. Se urcase prea sus și legea care voiește ca adâncimea prăpăstiilor sa stea în strânsă și dreaptă legătură cu înălțimea culmilor atinse îi

măsurase căderea pe urcarea săvârșită.

Neputând sa străbată și să rămână în cerul neființei, pământul îl relua în ticăloșiile și noroiul lui, cu aceeași putere cu care Thalassa năzuise către nimicire.

Soarele își scurta pe marmore trâmbițele, pe care el nu le mai îmbuca pentru a cânta biruințI, ci jalnice duioșii, ca ale cornurilor de vânătoare ce se întârziază în depărtările de un albastru-închis al pădurilor cuprinse de noapte.

Dar din corpurile ce nu se clintiseră spre a-și despreuna îmbrățișarea în care ar fi voit să-și lase viața, tot ce era dumnezeiesc se ștergea o dată cu jarurile ce mureau în oglindirea marmorelor, iar din cele patru colțuri ale încăperii se desfășurau pe pereți niște mari și întunecate draperii, ca și cum piatra de onix ar fi fost catafalcul pe care doua ființe moarte de dragoste și-ar dormi somnul de veci.

Nori negri brăzdau apusul în dreptul soarelui, pe care îl înghițiseră înainte ca el să scapete. Câteva stele licăreau la marginile acestor nori și trimițându-și nehotărâtele năluci galbene pe peretele din fund, semănau cu jalnicele făclii ce ard la căpătâiul unui coșciug.

Dar vântul se iuțise și grămădind nori peste

nori îi spintecase cu tăioase încrucișări de fulgere și le spărsese apa, potopind-o peste insula.

Și numai întru târziu Thalassa luă realitatea în cârcă și o duse s-o așeze dinaintea vetrei din odaia pe care flăcările din sufletul lui o lărgiseră odinioară într-o nemărginită împărăție.

Iar atâta cât mai ținu noaptea, Eros își plânse de la pământ la cer înfrângerea și Priap își rânji bucuria.

Dies irae

Ei se iubiseră a doua zi și în zilele următoare așa cum nu s-a mai iubit. Dragostea lor fusese îngerească și pământească. Ei își înecaseră sufletele cu ceruri și se sfârșiseră prin istoveala sărutărilor. N-aveau nevoie să-și vorbească pentru a-și ști cugetările. Și le ghiceau din ochi, când nu se uitau unul la altul, și le știau prin simțire. Se iubiseră după felul antic și după cel al zilei de azi. El se făcuse miel și întinzându-i-se la picioare își punea capul pe genunchii ei. Făcea zgoande și copilării și nu mai vrea să mănânce decât din palma ei. Vorbele lui erau garoafe roșii și îmbătau. Ale ei aveau aripi legănătoare. Simțiseră toate plăcerile și trăiseră toate tainele dintr-înșii. Intraseră atât de mult unul în altul, prin pori, prin buze, prin răsuflare și auz, prin ochi și suflete, încât trăsurile chipului lor începuseră să se asemene. Cine nu i-ar fi știut, și i-ar fi văzut numai, ar fi crezut că

Thalassa e un frate mai mare alături cu un altul mai mic.

În cele dintâi timpuri el o înconjurase cu îngrijiri de frate, de tată și de mamă. Când ieșeau, trebuiau să fie totdeauna amândoi și niciunul nu pierdea din ochi pe celălalt. Jertfiseră peste toi aceleași prinoase aduse aceluiași zeu: în sanctuar, în odaia farului, în vârful lui, în umbra înaltelor ierburi și printre stânci - în fața lunii și a soarelui, în a stelelor și a mării, pe care Ie luau ca mărturii ale iubirii dintre dânșii; iar el, pentru a dovedi Caliopei că o femeie nu e scăzută, prin stările in care e pusă de fire, o schimba, în unele momente, în bărbat și, luând locul femeii, o înnebunea și înnebunea.

În sufletele lor, însă, lumina ce creștea tot mai puternică era că, pe lângă osebirile trupești ce-i despărțeau, mai se aflau într-înșii și alte neasemănări, ce se împotriveau ca unul să se desființeze în celălalt. Desigur, ei nu-și dau încă seama că tocmai aceste osebiri pricinuiseră apropierea lor, cu toate că, dacă ar fi deschis bine ochii asupra mișcărilor ce li se petreceau în suflete, ar fi simțit îndată că, de cum aceste osebiri alunecă spre nimicire, ei se depărtează unul de altul cu aceeași putere ce lucrase la

apropierea lor.

Dragostea din ei era deci hrănită tocmai de războirea pe care o duceau între dânsele lăuntricele lor porniri.

Vaporul, cu îndestularea pentru toamnă a paznicului farului, se arătă însă în largul mării și când Caliope îl zări, pentru a nu fi văzută de cei de pe el, se ascunse într-o scorbore a stâncilor.

Dar dimineţile și serile se răcoreau și iubirea lor nu mai bătea din vechile aripi. Îngustimea odăii, întemniţându-i între pereţii ei, Ie curma jocurile, iar dragostea din vatra, în care focul pâlpâia neîncetat, le cojea obrazurile. Neavând cu ce să se îndeletnicească, își vorbeau de nu mai sfârșeau și păreau niște pasări ce ciripesc-ciripesc pe aceeași cracă. Dar după ce își povestiră tot, se întâmplă că începură să se uite mai bine unul la altul, și de câte ori nu le mai lua mintea cântecul grangurului și al privighetoarei din ei, nu se mai vedeau zei, nici trupește, nici sufletește, ci niște sărmane și nefericite făpturi ca multe altele - ca toate chiar.

Cu toate aceste, obiceiul lua locul dragostei și neînfrânta lui lege urma să-i arunce în braţe, deși plăcerea pe care și-o smulgeau și și-o dau

nu mai era de mult cea din trecut.

Caliope - deși Thalassa își detese silinți s-o încredințeze că firea n-a fost nedreaptă cu femeia deosebind-o de bărbat prin alcătuirea ei trupească - nu înceta să se gândească - fără ca el să-i știe cugetarea - ca nu e umilință mai mare ca cea care așterne pe femeie -împărătească de-ar fi - sub mârșava trufie a bărbatului, orânduind ca însăși plăcerea pe care o va simți să-i vie tot de la el și să fie chiar măsurata pe a lui.

Acest gând și altul, că Thalassa este un om de pe cea mai de jos treapta, și că-și răzbună pe ea - atunci când o face să-i aiureze în brațe și să-i caute singură buzele – de străvechile umiliri ale celor din care el își are obârșia, îi încărcau ochii cu o mânie vânătă.

Dar pe loc ce mitocanul și mizerabilul îi arunca o căutătură, Caliope i se rearunca de gât și Priap își reazvârlea prada pe altar. Mizerabilul și mitocanul i se arătau atunci iar zei și ea voia să moară din nou prin amândoi, cu toate că - aproape în aceeași clipă - neașteptata răzvrătire o făcea să se apere cu unghiile și cu dinții.

Dar, la urma urmei, cea care cădea învinsă era tot ea. Neapărat că dânsa nu-și ierta nici una

dintre aceste căderi și că viața i se ducea ridicând pe Thalassa la culmea pe care popoarele își înalță idolii, sau coborându-l în prăpastia acelor nefericiți pe care avuții acestui pământ îi schimbă în bestii cu două picioare, ce nu mai sunt legate cu omenirea decât prin chip și prin corp. Simțirea ei o târa spre el, dar Judecata o depărta și căințele urmau în zadar căderilor, căci abia ieșea din una și se rostogolea în alta. În Thalssa se îndeplinea un proces sufletesc semănat. Copilăroasa frăgezime de simțiri a începutului dragostei lui scăzuse până ce pierise. Coborât din lumea visului în a realității, voia să poruncească și acesteia, după cum poruncise celeilalte; dar singura stăpânire a corpului Caliopei nu-l mulțumea. Dușmănia pe care dânsa nu-și mai da osteneala să i-o ascundă, spre a-l înșela și spre a se înșela asupra simțirilor ei adevărate, îl îndârjea să-i caute sufletul printre cărnurile rănite.

Învrăjbiți și crezând că se urăsc, ei își răspundeau cu vorbe înțepate și scurte, sau tăceau ca și cum nu s-ar fi auzit. Și, cu toate aceste, nu trecea mult și se pomeneau unul în brațele altuia. Dar vina pe care Thalassa căuta în zadar s-o ierte Caliopei era că printr-însa

fusese scos din prea înalta lui împărăție, fără ca, cel puțin, ea să-i fi dat, în schimb, una din acele beții ale simțurilor în care s-ar fi întrupat toate cutremurele nemărginirii.

Dar pe ea o apasă tot așa de greu o altă simțire: priceperea că si-a legat soarta de un om de rând, de care ar fi fost nevoită să roșească dacă împrejurările i-ar fi dus pe amândoi afară din insulă.

Nepotrivirile dintre ei, pe care flacăra ce-i mistuise le șterse un timp, li se dau pe față și stârneau pe unul împotriva celuilalt, spre a se urî, spre a se batjocori și a se iubi...

S-ar fi putut zice despre ei că se certau mult fiindcă se iubeau mult.

Dintr-un nimic, vorbele ce li se ascuțeau întocmeau niște săgeți ce plecau zbârnâind de pe coardele arcurilor și ce se duceau să le rănească inimile.

Putinele cunoștințe pe care Thalassa le câștigase, din auzite și din citiri întâmplătoare, și pe care el i le destăinuia, porneau râsetele Caliopei. El socotea, bunăoară, că zeii olimpici nu trebuiesc înapoiați prea mult în timp, și că Alexandru cel Mare a trăit cu 102 ani după Cristos.

Caliope făcea mare haz de năzbâtiile lui. Dar el se încăpățâna să le dea drept adevăruri istorice netăgăduite.

Dintr-o glumă în alta, ajungeau la vorbe grele și prăpăstiile sufletești și lumești ce-i despărțeau și peste care ei presăraseră multă vreme trandafirii arzătoarei lor patimi, li se adânceau sub pași, negre. Hotărât, dânșii nu se mai potriveau unul cu altul. Hotărât, nici unul din ei nu-și va nimici sufletul în al celuilalt. Hotărât, el era pentru Caliope nu numai un om fără carte, dar și un nemernic bădăran, pe care numai aiurarea simțurilor i-l așezase ca pe un zeu în suflet și, tot hotărât, Caliope nu mai era pentru el zâna din basme. Frumușică cel mult, dar o fetiță ca toate și chiar mai arțăgoasă și țâfnoasă decât cele mai multe, cu porniri rele din naștere și mică la înfățișare, ca și Ia suflet.

Spre a-i scădea vinovăția el nu-și zicea nici cel puțin că ea este o copilă și că judecata și inima ei nu puteau să fie altele Ia o vârstă atât de puțină.

Dar schimbarea dintr-însii era firească: întemnițați de asprimea vremii între înguștii pereți ai odăii, ei trăiseră prea mult unul lângă altul și unul în altul, se cunoscuseră prea mult,

pentru ca să nu ajungă la o răspântie a vieții...

De altă parte, Thalassa, care ar fi vrut să se scape de realitate, o ura cu o patimă asemănată celei cu care o chemase.

Cu toate aceste, nu e om care să nu fi încăput vreodată în stăpânirea acestei realități și să nu înțeleagă că firele de păianjen pe care le țese împrejurul mai tuturor oamenilor, oricât de subțiri li s-ar părea, nu se rup decât o dată cu ale vieții lor.

Caliope vorbea-vorbea, și, cu cât trecea, graiul i se schimba în uricioasa scârțăială a unei mori stricate.

Thalassa nu apuca să zică un cuvânt și ea spunea o sută. Femeile, se gândea atunci el, trebuie să aibă un arcuș sub limbă, arcuș care, de cum scapă din opritoare, dă drumul la atâtea vorbe, încât nu e bărbat să poată să le pridideascâ. Într-o zi, fie că scos din minți de neîncetatele ei limbuții, fie că din greșeală, el o îmbrânci și Caliope fu repezită de colțul sobei. Împrejurarea avu însă urmări pe care nici ea, nici el nu le puteau bănui, căci, din acea clipă, ea nu mai văzu în Thalassa decât pe un dușman de care începu să se depărteze atât prin suflet, cât și prin corp. Lupta ce se da în ea nu era, cu

toate acestea, mică. Zile întregi, fără să mai răspundă la nici una din vorbele lui, ea nu contenea să aștepte ca el să-și mai arate căința o dată, s-o mai roage iar să-l ierte, și, când aceasta se întâmpla, încăpățânarea o reașeza în mutenia ei și se uita la dânsul ca și cum nu l-ar fi văzut.

Încordarea dintre ei sporea astfel. Dar însăși această încordare răzvrătea și mai mult simțurile lui Thalassa. Neizbutind s-o scoată din posăcie și mutenie prin vorbe și rugăminți, prin glume, el luă cu încetul altă cale. Se încercă să-i petreacă fără veste brațele pe după gât și să-i fure buzele, oricare i-ar fi fost ciuda. Ea însă se despletea de strânsoare, aluneca afară dintr-însa ca un șarpe, sau se apăra cu înfigeri de unghii și de dinți, îl trăsnea cu ochii și cu vorbele și, din pisică ce era, se făcea fiară...

Thalassa mergea și el spre sălbăticie. Cu obrazul și cu gâtul vânăt de mușcături și sângerat de zgârieri, deși el ieșea mereu învins din luptă, valul de sânge ce i năvălea în creieri îi întuneca ochii, ridicându-i totdeodată și judecata.

Gâfâitor și pe jumătate nebun, nemaiținând socoteală de nimic, una dintre neprevăzutele lui cercări îi dete, totuși, biruința.

Izbită de câteva puternice lovituri în șale, ea fusese în adevăr silită să-și descleștеze dinții pe care îi înfipsese într-unul din umerii lui goi și, hohotitoare de plâns, se surpase sub umilința silnicului spasm al sexualei trufii.

Ziua mâniei sosise prin urmare și pentru ei, după cum sosește pentru toți.

Aprilie și mai, cu tinerețea lor din cer și de pe pământ, cu frăgezimea de iarbă și cu lâncezeala cu care le străbătea corpurile; iunie, cu înflăcărarea lui, îi văzu iar aci alergând și jucându-se, aci căutându-și pricină cu lumânarea și reajungând la schimbul jurămintelor, pe care, de altminteri, amândoi și le făceau în parte, că de veci n-au să-și mai zică un cuvânt, pentru ca, după foarte puțin, ei să-și vorbească din nou și să se iubească din nou...

Reurcarea lor spre ceruri îi trântea însă grabnic la pământ și le deștepta priceperea că între ei nu va fi niciodată - nici chiar când zvârcolirile plăcerii îi va arunca în nimicirea ei - altceva decât o prăpastie în care deosebirile sufletești se vor păstra aceleași. Pe ea, mai cu seama, o prindea urâtul, și-și mărturisea că singură părăsirea insulei le-ar fi mântuirea. Tatăl și mama ei - încredința ea pe Thalassa -

care i-au făcut oricând toate voile, îndată ce vor afla că dânsul e cel care a scăpat-o, nu se vor împotrivi dragostei lor...

Mâhnit și supărat, sau, mai bine zis, cu inima sfâșiată, el, de cele mai multe ori, nici nu-i răspundea. Cel mult dacă îi spunea, câteodată, că o înțelege mai mult chiar decât crede ea, că vede că i s-a urât cu viața pe care o duce, dar că el al insulei este și al insulei va rămânea. Pe lângă aceasta, ce ar căuta el printre oameni? S-ar duce oare spre dânșii pentru a fi umilit? Simte și cugetă el la fel cu ceilalți? Îl așteaptă undeva o mamă, un tată? Are el frați? Prieteni? Este el cu ceva legat de lume? Singur s-a pomenit de mic și singur vrea să moară. Cu ea, desigur, nu e tot așa: din leagăn a deschis ochii pe avuție, a fost răsfățată și crescută în mătase și, vrând-nevrând, e osândită să fie ca celelalte. A fost sărbătorită și lingușită, i-a plăcut sa aibă slugărnicii împrejur, să audă spunându-i-se ca e picată din soare. Și apoi, în lumea în care ea vrea să se întoarcă n-o așteaptă oare vârtejul plăcerilor, palatele așternute cu covoare de preț și pline de lucruri scânteietoare? Dar călătoriile? Nu i-a spus ce sunt orașele mari - ce e Viena, Parisul, Londra - și nu se ridică oare, în

mijlocul lor, de peste tot, poleita amăgire a luxului, a teatrelor, a stradelor și a graiului? Da, să plece, locul ei nu era în insulă, lângă el. Un val i-a adus-o, un val s-o reia. Și sa nu se mâhnească. Căci ce este dânsul? Un rătăcit pe acest pământ și care nu înseamnă nimic pentru oameni. Dar pentru ea? Va fi fost el altceva? Ei da! - se va gândi, mai târziu, la orele pe care le-au petrecut împreună, dar și le va aminti rușinată ori cu dispreț. E de prisos să spună ca nu e așa. El nu se poate înșela. Știe: o va urmări câtva o părere de rău, dar ce nu se șterge?

Cât despre el, să nu-și închipuiască deloc că are s-o plângă. Plecarea ei nu-i va smulge o lacrima, nici una...

Nici una, și se aruncau, plângând, unul de gâtul altuia. Nici una, și plângeau cu hohote și se iubeau cu o nouă patimă.

Dar daca feluritele stări sufletești prin care treceau îi apropia, din timp în altul, ei se închideau, după puțin, într-înșii. El tăcea, ea tăcea. Se priveau crunt, și, cu toate aceste, amândoi n-ar mai fi putut de bucurie dacă și-ar fi vorbit.

Ca să readucă apropierile: „Știu, pornea el adesea să-i spună: știu, gândul îți este la plecare

și nu zic ca nu ai dreptate; să nu crezi însă că m-ai înșelat asupra dragostei ce ziceai ca-mi porți. Da, dreptatea este a ta - ești femeie, și numai eu sunt de vină că am căzut la genunchii tăi ca dinaintea unui altar. Soarta care mă face să sufăr eu singur mi-am urzit-o; pleacă, prin urmare, și fii mulțumită. Pleacă, ți-ai îndeplinit rostul pentru care ai fost născuta: ai prăbușit pe un om din strălucita și înalta împărăție ce era a lui și l-ai îmbrâncit în gheena ticăloșiei și a pierzării. Fugarul înaripat al visului, care mă ducea în largul văzduhului, s-a răzbunat asupra-mi. Am fost nedemn să-l stăpânesc și este drept ca el să mă azvârle de pe șalele lui și să-și urmeze acum drumul prin lumile în care sunt oprit să mă întorc."

Șovăirile din ei erau singure o epopee.

Simțurile ce li se războiau în suflete îi hărțuiau între dragoste și ură și ajunseseră să nu mai știe ei singuri dacă se iubesc sau se urăsc, își aruncau cuvintele cele mai grele, si, după două-trei clipe, se sărutau mai cu foc ca oricând. Dar, din una in alta, certurile sângeroase li se reașezau în inimi. El o îmbrâncea, o lovea chiar și ea îi ținea piept, sau sărea ca o panteră, căutând să-i sfâșie obrazul.

În scurt, s-ar fi crezut că numai în chipul acela le mai este îngăduit să se iubească. Ea mergea însă și mai departe: în ura ce-i purta, sau de care se credea însuflețită, își ascundea în cutele brâului un cuțit destul de primejdios, uitat în far de vechiul paznic, și cu care își jura să-l omoare îndată ce el va îndrăzni să se mai apropie de dânsa.

Dar încercarea pe care o și aduse la îndeplinire, într-o năbușitoare după-amiazi, o rostogoli Ia picioarele lui Thalassa ca doborâtă de niște puteri nevăzute, ce nu erau însă decât loviturile cu care dânsul o culcase Ia pământ, ca scos din minți. Izbită cu picioarele și cu mâinile, târâtă cu sălbăticie pe scânduri, ridicată apoi de acolo și aruncată ca o zdreanță pe o margine de pat, când Caliope se deșteptă din jumătatea ei de leșin, o gâfâitoare răsuflare era pe buzele și pe pieptul ei, și, pentru întâia oară, iubi pe Thalassa cu adevărat.

Împărtășania din urmă

Și iubirea ei fu tot așa de arzătoare cum era focul lunii iulie, ce mergea spre sfârșit.

Iarba de peste întreaga întindere a stâncii era acum uscată până la rădăcină. Singură marea, dar și ea numai în apropiere de țărm, era verde. Soarele îneca în lumina lui orice alta culoare.

De pe vapoarele de aur ce însuflețeau cu trecerea lor înflăcăratele depărtări, pereții insulei se înfățișau ca niște steiuri de diamant, afară de clipele în care soarele, dându-le foc din orice parte, îi schimba într-un alt soare, ce părea că iese din mare.

Nimicindu-si sufletul în Thalassa, Caliope încetase de a fi cea de altădată. Orice trufie, mândria chiar se înstrăinaseră de dânsa. Ea nu se mai socotea - și poate cu adevărat că nu mai era - decât o parte din corpul lui și se mișca numai încotro o ducea el.

Din parte-i, ea izbutise să sape o prăpastie

între dânsa și trecut, să socotească pe părinții ei morți și să nu mai trăiască alta viață decât cea de sub buzele lui.

Acest pisc din șirul de munți ce singur n-a fost înghițit de mare și pe care - zice-se - Omer își păștea caprele, își retrăia în Thalassa păgânește flăcări și în Caliope, driadele si nimfele.

Sărutările lor se aprindeau, din zori, în vârful farului; își deșirau coloanele de mărgean roșu și de rubine focoase pe țărmul mării și pentru că aproape una și aceeași simțire ardea în ele, aceste sărutări răzlețeau în spațiu uriașe valuri de foc, ce urcau până spre Drumul-Robilor, ce despleteau cometele, ce le îmbrânceau spre soare și ce, apropiind între ele corpurile cerești, păreau că le vor arunca înapoi, către obârșia lor, spre a le desființa într-însa.

Pământul și marea, cerurile, în orice adâncimi și înălțimi, erau o nemărginită și arzătoare urzeală de zdruncinări. Sub lumina ce se împrăștia din ele nu mai era nici apropiere, nici depărtare, nici culoare și nici formă.

Noaptea, alte înflăcărări se destăinuiau. Ca și cum s-ar fi înmulțit, grupările stelelor înviau cerurile cu un fel de zori albastre.

De pe pământ, din cele mai depărtate ținuturi ale lui, se încrucișau vesti îngrozitoare. Aci venea știrea că ape curgătoare, cu lărgimi ca ale unei jumătăți de Dunăre, secau pe neașteptate și aci că păduri cât România de întinse luau foc din chiar senin și ardeau până la rădăcina copacilor. Înecurile și focurile ștergeau sate și orașe din fața lumii. În New York, în Paris și Berlin - până și în Petersburg - oamenii cădeau de căldură pe străzi și mureau.

La aceste se alăturară și alte grozăvenii; surpări de pietre înflăcărate ce se prăvăleau din cer, izbucniri vulcanice, ridicări neașteptate ale fundurilor oceanului, valuri de o înălțime de peste o sută de metri ce se năpusteau peste țărmi și prăpădeau orașe de peste patruzeci și cincizeci de mii de locuitori, în sfârșit, cele pe care le povesteau astronomii, despre cer și despre soare. Și, în adevăr, într-o țară oarecare, soarele răsărise roșu, în alta roșul lui se schimbase într-un verde fulgerător, în alta, se albise, iar cerul, îndată ce el apunea, se mohora ca sângele.

Dintre învățați, cei care vestesc că are sa fie vreme bună sau rea dau în vileag că peste un ținut din partea de apus a Americii s-a potopit o

ploaie de apă în clocot și că, pe locurile peste care s-a vărsat, au fiert bucatele pe câmp. Alții, vorbind despre cutremure, spuneau că ele au crăpat pământul, în unele părți ale lumii, până la mijlocul lui și că, prin crăpături, au buștit afară aburi groși de catran și de pucioasă. Căpitanii de vapoare înștiințau și ei ca o insulă cât a opta parte a Franței se ducea încet la fund, și că alta - aceasta mai mică - s-a făcut nevăzută într-o singură noapte.

Vârtejurile pe mări, pe râuri și pe uscat, ce se răsuceau nebunește și ridicau apa sau pulberea până la cer, ruperile de nori își aduceau și ele partea de nenorociri.

Pe lângă aceste tulburări ale lumii cosmice, nășteau însă și cele dintre popoare, cât și cele ale simțurilor omenești.

Un vânt de nebunie trecuse prin toate sufletele și atinsese toți creierii. Omul se reînapoia spre bestie. Demnitate, rușine, lege, totul era lăsat la o parte. Cei mai mulți dintre oameni nu mai respectau nimic și nu se mai respectau nici pe ei. Gomorile și Sodomele răsăreau ca din pământ. Palatele regilor se prefăceau în case de prostituțiune. Și, ori dincotro, se zvonea despre scufundări în

smârcuri ale celor mai renumite virtuți. Nerușinarea împreunărilor plecase sub dezlănțuirea ei pe cei mari deopotrivă cu cei mici. Ziua namiază, stradele și piețele orașelor vedeau lucruri nepomenite. Nu numai prejudecățile, dar și normele erau lăsate la o parte. Nu numai bărbații maturi, ci și tinerii și copiii se dau pe voia lui Priap, care îi făcea paloșe sau teci, înnebunindu-i de plăceri și aruncându-i jos morți. Sufletul și corpul și-l târa fiecare prin orice noroaie. Bătrânii își regăseau bărbăția și mureau cu mulțumirea că au întinerit.

Dar, deși în cer și pe pământ nu stăpânea decât aceeași năzuință de obștească apropiere, dânsa, pornită cum fusese din sufletele lui Thalassa și din al Caliopei, da, la rândul ei, în oricare din mișcările pe care căuta să le îndeplinească, de aceeași stavila de care se izbise și dragostea lor, iar, cu toate că din puțin lipsise ca tot ce are ființă în cer și pe pământ să se surpe într-o desăvârșită nimicire, acest tot se păstrase neatins în întregimea alcătuirii lui lăuntrice și în cea a înfățișării lui.

Și fiindcă atât Caliope, cât și Thalassa ajungeau să priceapă că nu va mai fi dat ca un

bărbat și o femeie să fie îmbrânciți unul spre altul de o dragoste mai pătimașă și să se iubească mai mult, nu mai era pentru dânșii umbră de îndoiala că desființarea unui suflet în altul nu va fi atinsă de nimeni, oricare ar fi puterea clipei ce ar lucra în acest scop.

Neputința ce le izbea astfel iubirea, împiedicându-i să urce culmea dincolo de care, nemaifiind înălțime, nu ar mai fi decât prăpastia cea fără de nume, deștepta în Thalassa înfiorătorul gând că moartea ei singură ar azvârli cu totul sufletul ei în al lui, pe lângă că lui i-ar redeschide porțile de diamant ale ținuturilor himerei prin care îl purtase odinioară atât de sus și de departe înaripatul cal.

Neîncetat mai stăruitoare, neîmpăcata și cumplita cugetare îl urma și deștept și în vis, cobora câteodată în brațele, în mâinile și în degetele lui, îl făcea să se vadă apăsându-i bătăile inimii sub cele ale inimii lui și strângându-și degetele împrejurul ademenitorului gât de lebădă pe care, prin închipuire, îl sfarmă în mijlocul zvârcolirilor trupeștilor plăceri, ce-l ajutau să-i fure sufletul în chiar clipa trimiterii schingiuitului corp în moarte.

Iar pentru că tot ce se cugetă puternic trebuie fără doar și poate să se îndeplinească, - în timp și loc - așa și groaznica plăsmuire ce i se închegase în minte apropia ceas cu ceas ziua în care ea urma să se schimbe în fapt și care, pe negândite, ca și cum i-ar fi luat pe amândoi de mâna, îi respinse în sanctuarul unde se iubiseră întâia oară, îi redete recelui jertfelnic și reazvârli peste dânșii nimicitoarele aiurări ale patimii și ale vârstei.

Ușoare și mângâioase, la început, degetele i se strecurară atunci, cu de la ele voință, de-a lungul albului grumaz. Ele urcară apoi mai sus și, cu dezmierdări, aci dulci, aci glumețe, i se opriră pe gâtlej, îl cercuiră, catifelate, cu brățara lor; se strânseră din ce în ce mai mult asupră-i, și, schimbându-se în nemilostive încleștări, o duseră, în ciuda trupeștilor răzvrătiri, pe care el i le stăpânea cu unul din brațele lui, în ciuda deznădăjduitelor scrâșniri din dinți și a șuierătoarei răsuflări, într-un soare alb, unde ea nu mai fusese, și ce, în loc s-o ardă, o îngheță; într-un soare care o umplea, totuși, cu nemărginita bucurie că sufletul ei încetează de a fi, fără ca însă să nu își urmeze viata, căci și-o revărsa să și-o trăiască în Thalassa.

Dar, împreună cu cea de pe urmă zvârcolire a Caliopei și o dată cu buzele ce i se învinețeau și cu răceala ce i se urca de la degetele picioarelor și mâinilor la inimă, din Priap, a cărui îndârjire trecuse de culme, încordarea lui cea presus de fire pornea scurte și repezi țâșniri de sânge, ce înlocuiau cuminecăturile preasfinte cu jalnicele dâre ale desăvârșitelor istoviri... Prăvălindu-se, la urmă, de-a lungul pereților jertfelnicului și prelungindu-se pe lespezi, jos, despărțindu-se, în sfârșit, în mici-mititele ramuri, acest sânge - cel al marei ispășiri - lua drumul deschizăturii sanctuarului și, răzbind afară, era sorbit, încet-încet, de soare, băut de el și primit ca un prinos de la el plecat și la el înapoiat...

Ultra Coelos

Iar mai mult târându-se și ținându-se de marmore decât umblând, Thalassa, pe care pierderea sângelui îl slăbise, ieși din sanctuar, lăsând înăuntru, pe veci înghețată, mica făptură care fusese Caliope.

Ieși din sanctuar, dar se află sub un uriaș vârtej al cerurilor care se repezi asupră-i. Înaltul perele al insulei se puse și el în mișcare, iar soarele, deși în puterea mersului său, se apucă să șovăiască - șchiopăta la dreapta și la stânga – și se duse dintr-o parte în alta, ca un om beat.

Și tot ce se vedea - culoarea și forma, apropierea și depărtarea, apa și cerul, stâncile ce scoteau din valuri trupuri ca de câini de piatră cu care păzeau insula - păru că-și dă mâna să se miște cu iuțeală, să-i răsucească văzul într-un vârtej și să-i tulbure mintea.

Ochii, ce i se înecau în lumină, erau și ei numai lumină și puterea lor de vedere se

ascuțea, sau scădea, după voința lui. Tot așa i se întâmpla cu auzul și cu toate celelalte simțuri. Aci vedea și auzea prea mult, aci nu vedea și nu auzea deloc. În el se îndeplinea o prefacere nepomenită, pe care i-o aducea slăbiciunea în care era aruncat prin necontenita pierdere a sângelui.

Priap, care își simțea moartea apropiată, se silea zadarnic să oprească roșia curgere prin strângerea pe care o îndeplinea asupra vinelor.

Marile amețeli ce luaseră pe Thalassa în apele lor n-aveau să-l mai părăsească și, purtându-l încoa și încolo, abia îi mai lăsau putința să-și păstreze îndrumarea corpului spre mare și a sufletului spre cer.

Și orice mișcare a lui era ca o măreață izbânda pe care o câștiga împotriva nemerniciei și slăbiciunii trupești și ca o uriașă treaptă pe care o urcă spre soare și ce-l apropia de Dumnezeu.

Dar gândul ce-l sprijinea mai cu seamă și ce-i îndoia puterea era în afară de ajungerea lui la soare, care-l chema într-însul, năruindu-i dimprejurul sufletului pereții omenești temniți, simțirea că-și îndeplinise datoria în măsură cel puțin cu lăuntricele lui îndemnuri.

Neapărat că Thalassa știa că se făcuse, cu de la sine putere, judecătorul cel deasupra tuturor și paloșul ce nu iartă, dar, în schimb, moartă pentru veci zăcea bestia cea rea și pentru întâia oara, poate, se înfăptuia minunea ca sufletul de îndărătnicie și de veșnică împotrivire cum este simțirea de tăgăduire și de respingere a tot ce este avânt și cer să primească - cu însăși a lui voie – a se nimici în altul.

Dar să nu fi fost așa și fapta lui să fi fost cea mai cumplită cruzime - o smintenie neasemănată chiar - a lui era oare vina și era el răspunzător de fireștile lui porniri și despre ce fusese de mai nainte hotărât ca sufletul și mintea lui să fie? Dumnezeu singur ar ști să dea întrebărilor de acest fel dreptele răspunsuri. Un lucru era însă adevărat: că legile firii, ce-l zidiseră așa cum era, n-aveau să dea socoteala nimănui despre ce urmăriseră ele.

Fără doar și poate că omeneasca dreptate - dacă ar fi chemată să-l judece - l-ar osândi și l-ar înfiera, cu toate că temeiurile ei sunt omenești și că, în fața a ce este dumnezeiesc, ea ar trebui să se plece.

Cât despre el, daca avea să se mustre pentru ceva, era, poate, pentru faptul că storsese prea

cu graba de snagă alcătuirea trupească cu care fusese dăruit prin naștere și că, prin urmare, o mânase prea cu grabă către prăpădirea ei. schimbând-o, înainte de vreme, într-o zdreanță.

Unde însă era oare, și în această privință, răul? Iar dacă era vreunul, cine, afară de el, care era stăpânul acestei alcătuiri, avea dreptul să pedepsească?

În sfârșit – și nu încăpea îndoială pentru judecata lui că așa este - viața lui, care după părerea unora se va năpusti cu o prea îngrozitoare prăvălire peste vadul ei, se încheia oare înainte de timp?

Nu cunoscuse el bețiile și amărăciunile toate și aceasta nu însemna că se desparte de lume împovărat de ani?

Și, de asemenea, nu se aplecase el peste cele mai încremenitoare abisuri și nu urcase cele mai semețe culmi? Pe amândouă făpturile lui - pe cea dumnezeiască și pe cea pământească - nu și le trăise el, în întregime -după cum era și dator să le trăiască?

Simțiri cam de felul acestora, pe care el n-ar fi știut să le tălmăcească prin cuvinte, aci îl zbuciumau, aci îl legănau între valurile visului și ale cugetării dându-i să înțeleagă că a sfârșit

și cu binele, și cu răul.

Și cu cât vultorile cerului se făceau mai amețitoare, cu atât îi creștea crezul ca n-a călcat întru nimic voința celui care știe și poate tot, ci, dimpotrivă, ca Dumnezeu l-a ales pe el tocmai în scopul spre care a fost dus.

Dar, pe lângă astea, și oricât de mare ar fi omeneasca îngâmfare atunci când statornicește ce este răul și ce este binele, ce este viciul și ce este virtutea, ce este firesc și ce nu este, judecata ei se mărginește la câteva vorbe late - praf de aur pe care și-l asvârl oamenii între dânșii, sau ardei roșu pisat, pe care și-l bagă în ochi unii altora.

El, Thalassa, mergea spre lumea ce n-are asemănare cu cea de care sta gata să se despartă, și numai cu adevăruri și cu lumina din acea lume își umplea sufletul, cu toate ca, cu corpul, se afla încă pe țărm și lângă valurile în care intra peste puțin, fără să știe ce face.

Marea, ce-l lua în stăpânire, lungea spre pântecul lui gol, spre mijlocul lui și pieptul lui de aur minunata mângâiere a unor degete inelate cu giuvaiere strălucitoare, și ochii lui - smaralde limpezi - ce-l purtau prin adâncimi mereu mai înalte, îl amețeau cu vârtejuri de

ceruri ce erau suflete și cu vârtejuri de suflete ce erau ceruri.

Priap, pe trei sferturi în amorțire, abia mai da semne de viață.

Dar, cu grijă și cu bunătate, marea culca domol pe Thalassa pe sânul ei, îl înfășura cu valuri moi și calde și fiindcă picioarele lui îi căutau în zadar fundul, ea îl târa blajin spre larg și îi turna pe gură, din verdele ei potir de matostat, prea marea bunătate și prea marea amărăciune a pelinului uitării...

Molatice, valurile ce-l purtau trecându-și-l unele altora îl apropiau de nălucitoarele străluciri ale clipelor din urmă - de acea poartă prin a cărei strâmtoare ce străbate cu atâta anevoință și ce e așa larg deschisa asupra veciniciei.

În urma lui, insula se ducea ca luată de apă. Stâncile ei – mincinoase ca tot ce nu mai este văzut de aproape – ardeau în flăcări, scânteiau întocmai ca niște castele din vise, se împodobeau cu creneluri de aur și turnuri de topaz, în care se deschideau ferestre de chrizolit si uși și porți de argint.

Brocart cusut cu fir și înflorit cu diamante, catifea de pe ale cărei rostogoliri se deșirau

perle, așa era marea. Și fiece val, înfășurându-se și desfășurându-se cu un ritm al lui, era un cântec.

Cerurile, ce reîncepeau să se năpustească asupra lui, se coborau de toate părțile peste el. Dar soarele, al cărui fiu era, urma să-l ție în fața apei, voia să mai dea timp sufletului său să se lepede de tot ce rămăsese pământesc în el, pentru ca să nu ducă in viața de apoi vreo cât de mică urmă din cea de aici...

Dumnezeiască și omenească, milostenia valurilor îl purta pe brațe de mătase, îl dezmierda cu doiniri și-l legăna cu dragostea cu care mamele își alintă pruncii când vor sa-i adoarmă sau să le vătuiască suferințele. Și, încet-încet, ochii lui deschiși pe cer se înecau în vinul nemurirei și sufletul lui, dezbrăcând prezentul în viitor, dezbrăca pe om în arheu.

Dar peste valuri, aripile de lebede se înmulțeau și, sub vârtejurile de ceruri ce alergau unele după altele, aceste aripi îl ajunseră, îl înconjurară și se aruncară peste el, bătându-se, care mai de care, să-l strângă mai întâi în brațe...

Rămasă în urmă, și micșorându-se în depărtare, insula îl chema acum să se întoarcă

cu toate vocile ei - cu ale vântului și cu ale apei - îl striga pe nume, muindu-și suspinele în plânsete și încărcând cu amintiri scânteierile farului și ale stâncilor, i le răsfrângea în ochi - se silea să-i umple sufletul cu ele.

Dar Thalassa, deși auzea și vedea tot și cu toate că-și amintea de orice, se lăsa sa fie dus de lebede mai departe și se apropia neîncetat mai mult de ceruri neîncetat mai amețitoare.

Iar în acest chip se adeverea legea că nimic din ce pleacă nu se înapoiază, că tot ce este e o spirală urcătoare, că viața este un râu ce se varsă în moarte, că moartea nu e decât o viață ce se aruncă în ceruri și că cerurile, ele însele, căzând în nemărginire, sunt vecinicia ei...

Cu toate aceste, și spre a da, poate, frumuseții unei asemenea morți desăvârșirea ce-i lipsea, o minune se îndeplinea sub stâncile insulei și ființe țesute ca din raze - naiade și nimfe, driade sau fauni și silvani - o cuprindeau ca într-o hora. Săltărețe și ușoare, ele îi deteră astfel ocol, și, reînviind timpurile mitice, proslăviră cu cântece de bucurie pe cel care, ducându-se în moarte, avusese vitejia să-și trăiască firea în toată deplinătatea ei; pe cel care se ridicase deasupra prejudecăților și care

scosese, numai din sufletul său, timpul și locul; care silise țărâna schimbată în carne să-i dea, ca plăcere, tot ce i se putea stoarce și care, în sfârșit, omorâse pe Caliope - nu pe femeie, ci pe vecinica împotrivire și ispită - pe cea prin care mor mai toți bărbații - pe bestia din care iadul și-a făcut unealta din ziua de când Dumnezeu a scos-o din coastele lui Adam...

Dar, în depănarea mării, pe locul unde aripile de lebede se bătuseră pe Thalassa, orice urme de lupta se șterseseră și peste ape nu mai rămăsese decât o uriașă baltă de soare...

Însă o zguduitoare mișcare de cutremur, ce trecu pe neașteptate pe sub mare, o tulbură din nou și, după ce o ridică în valuri înalte, se duse sa izbească insula în coastă, s-o zguduie din temelii și să surpe dintre stânci un năprasnic stei de piatră, pe care, rostogolindu-l peste intrarea sanctuarului, o pecetlui cu el de veci.

Iar marea își reluă liniștea.